

Ligi 20 miljonit Maidla, Laitse ja Turba piirkonna vee ja kanalisatsiooni arengusse
lk 2

Lehetus valmivad puitmajad Norrassen, Islandile ja Fääri saartele
lk 3

Milline on pilt valla ettevõtlusmaastikul pärast haldusreformi?
lk 8-9

NR 18 SEPTEMBER 2018

Saue Valdus

KOHALIK
LEHT
KOHALIKUST
ELUST JA
OLUST

Defibrillaator spordihoonesse, kontoris, kaubanduskeskusesse. Miks?

Saue vallavalitsus otsustas paigaldada valla asutustesse, kus on spordisaal, seitse AED defibrillaatorit ehk elektrišoki aparaati. Esimene neist on alates septembri keskpaigas Laagri spordikeskuses, administraatori juures seinal. Järgmised seadmed lähevad Saue gümnaasiumi, Ääsmäe, Nissi, Ruila ja Turba kooli ning Kernu rahvamajja.

SIRJE PIIRSOO
sirje.pirsoo@sauevald.ee

Äkilisi südameseiskumisi on Eestis ligikaudu 3000 juhtu aastas. Tähendab see seda, et süda lõpetab pumpamise ja vereringlus seiskub. Juhtub see tihti ette hoiatamata. Vaevustest teadvusteni ja hingamise lõppemiseni kulub vahel kõigest 10-20 sekundit.

Kui seiskunud südamega inimesele ei anta kiiresti südamepiirkonda elektrišokki ja ei alustata elustamisega, ta kas sureb või saab tõsise ajukahjustuse.

Kui midagi sellist juhtub, on kõige olulisem reageerida kiiresti, kuna esimesed 2-4 minutit on elutähtsad. Esmalt helistada hädaabi numbril 112 ja seejärel anda esmaabi, alustades elustamist. Kui käepärast on aga defibrillaator, tuleb kasutada seda.

Valla spordisaalidesse paigaldatud AED (automated external defibrillator) defibrillaatori kasutamine ei eelda meditsiinilisi teadmisi või esmaabi kursuse läbimist. Seadet on pädev kasutama igüks, kuna aparaat juhendab abistaja tegutsemist samm samult eesti keeles.

Kui inimene äkitselt kokku kukub, tuleb abistajal hinnata kas abivajaja on teadvusel ja kas ta hingab. Kui inimene on teadvusetu ja ei hinga või hingab ebaolulikul, on põhjust arvata, et süda on seiskunud

ja võtta kasutusele AED defibrillaator.

Seadme kasutamist ei maksa karta, sest aparaat analüüsib abivajaja seisundit pidevalt ja ei anna elektrišokki, kui seda ei ole vaja. Tervele inimesele ei saa viga teha.

AED defibrillaatorid asuvad seinalle paigaldatud spetsiaalse märgistuse ja alarmiga kapis

Seade lülitub käima esikaane avamisel ja asub abistajat eesti keeles juhendama. Alla 8-aastaste puhul tuleb aparaat nupust laste režiimile ümber lülitada.

Seadme kasutamine on lihtne. Tuleb vaid aparaat kaant avades käivitada, jälgida häälkäsklusi ja paigaldada elektroodid paljale rinnale. Elektrišoki andmise vajaduse üle otsustab seade ise.

Elektroodidel on paigaldamist selgitav juhend.

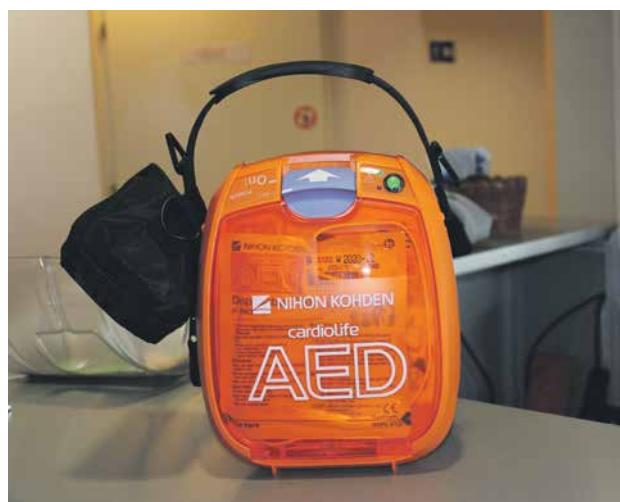
Kui elektroodid on abivajaja rindkerele paigaldatud, analüüsib seade abivajaja olukordaja elektrišoki vajalikkust, samal ajal abistajale selgitusi jagades.

Pärast elektrišokki tuleb alustada elustamise ABC-ga. Aparaat loeb südamemassaazi õiget rütmi ja juhendab elustamistegust eesti keeles.

Kahe minuti pärast analüüsib AED defibrillaator taas abivajaja seisukorda ja otsustab, kas on vaja anda teine elektrišokk. Olenemata edasist, tuleb aga südamemassaažiga jätkata

AB Tehnoloogia müügijuht Erki Püss (keskel) selgitab Laagri spordikeskuse administraatorile Angela Malkenile ja Laagri kooli direktorile Toomas Artmale, kuidas AED defibrillaator töötab.

Seadme kaal koos aku ja elektroodidega on kuni 2,5 kg.

ta kiirabi saabumiseni või kuni abivajaja tuleb teadvusele, hingab normaalselt ja on adekvaatne.

AED defibrillaator tunneb ära, kas abistatavale on paigaldatud südamestimulaator ja ei anna elektrišokki töötava südamega inimesele.

Vähetähtis pole seegi, et aparaat salvestab elustamisprotsessi ja EKG laine-kuju mällu, info võib arstidele ravi alustades olulise tähtsusega olla.

Lisatarvikute kotis on kõik vajalik: elustamis-

mask, käärid, raseerija, kummikindad, puhastuslapid, termotekk ja jäätmekott meditsiinilistele jäätmetele.

AED defibrillaatorid vallale tarninud ja paigaldanud ettevõtte AB Tehnoloogia müügijuhi Erki Püssi sõnul on nende firma analoogseid elektrišoki seadmeid üle Eesti paigaldanud enam kui 250: suurettevõttesse, kaubanduskeskustesse, spordikompleksidesse, ka teiste Eesti omavalitsuste tellimisel.

AED defibrillaatorid asuvad seinalle paigaldatud spetsiaalse märgistuse ja alarmiga kapis.

Loodame, et ei juhtu, kuid oleme õnnetuse korral abistamiseks ettevalmistu-

nud ja lähemegi appi, kui vaja – ei jää kõrvaltvaatajaks.

Fotod: Sirje Piirsoo

Saue Vallavolikogu 27. septembri istungi päevakord

- Saue valla asumiseltside ning kogukondlike ühistegevuste toetuste eraldamise tingimused ja kord - II lugemine
- Sotsiaaltoetuste kord
- Saue Vallavolikogu 27.12.2018 määruse nr 22 „Sotsiaaltoetuste ja toetuste piirmäärade ja ühekordselt makstavate toetuste suuruse kehtestamine“ muutmise
- Puuetega inimeste eluaseme füüsiline kohandamine
- Veskimöldre Haridusmaja Sihtasutuse asutamine ja põhikirja kinnitamine
- Hoonestusõiguse seadmine Veskimöldre Haridusmaja Sihtasutuse kasuks Veskirahva pst 21 kinnistule
- Aktsiaseltsi Kovek aktsiate omandamine
- Arvamuse andmine Muusika uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotlusele
- Arvamuse andmine Tagametsa uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotlusele
- Arvamuse andmine Kibuna uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotlusele
- Arvamuse andmine Mustu kruusakarjääri mäeeraldise kaevandamisloa taotlusele
- Arvamuse andmine Mustu kruusakarjääri mäeeraldise kaevandamisloa taotlusele
- Hoonestusõiguse seadmine Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Keila Miikaeli Koguduse kasuks kiriku rajamiseks aadressil Tule tn 13
- Informatsioon

Volikogu istung toimub 27. septembril algusega kell 15.30 Laagris.

Volikogu kehtestas ÜVK arengukava

Augusti lõpus kehtestas Saue vallavolikogu Saue valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni (ÜVK) arendamise kava aastateks 2018-2029.

Kava annab ülevaate valla ÜVK hetkeolukorrast, määrab prioriteetsed investeeringute piirkonnad majanduslikult ja keskkonnakaitselisest seisukohast lähtuvalt, investeeringute suuruse ning näitab ära rahastamise allikad.

Saue vallas on tiheasutusega alad ühtlasi ka reovee kogumise alad, kus on ette nähtud tsentraalse veevarustuse ja kanalisatsiooni rajamine.

Kolm lähiaastate prioriteeti ÜVK kavast lähtuvalt on Maidla ja Laitse aiandusühistute piirkond, kus ühisveevärk ja -kanalisatsioon puudub, ning Turba, kus olemasolev ühisveevärk ja -kanalisatsioon on amortiseerunud.

Maidla ning Laitse aiandusühistute vee ja kanalisatsiooni väljahitamine on plaanitud rahastada läbi ühtekuuluvusfondi ning Turba tarbeks taotleda rahastust keskkonnainvesteeringute keskuselt. Lisandub valla omaosalus.

Ühtekokku on nimetatud piirkondade ÜVK-sse planeeritud investeerida ligikaudu 20 miljonit eurot.

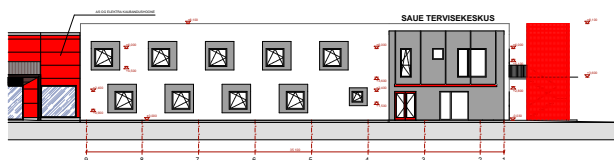
Saue vallavalitsus saadab Maidla ja Laitse piirkonna elanikele oktoobris otsepostitusena välja ÜVK kohta käiva küsitluse ning ootab ankeetide aktiivset täitmist ja tagastamist – see on oluline rahataotluste ettevalmistamisel ühtekuuluvusfondist.

www.sauevald.ee/saue-valla-uvk-arengukava

Algab Saue tervisekeskuse ehitus

Septembri lõpus alustab Vanalinna Ehitus Grossi toidukaupluse kõrval aadressil Pärnasalu põik 1c Saue esmatasandi tervisekeskuse ehitust. Ehitustööde tähtaeg on juuli 2019.

Laagri ja Saue uutest tervisekeskustest pikemalt vallalehe oktoobri alguse numbris.

Saue Valdur

Ilmub kaks korda kuus ja toimetakse tasuta kõikidesse postkastidesse üle valla. Lisaks on leht saadaval vallamajas, halduskeskustes ja kultuurimajades. Tiraaž 10 000. / **Toimetust:** Saue Vallavalitsus Tule tn 7, Saue linn 76505, Saue vald, Harjumaa / **tel:** 679 0175, 510 6932 / **e-posti aadress:** leht@sauevald.ee / Toimetusel on õigus kaastöid toimetada ja selguse huvides sisu lühendada. / **Reklaam:** reklaam@sauevald.ee. / **Reklaami hinnakiri:** www.sauevald.ee/vallaleht. / **Trükk:** Printall AS, Tala 4, Tallinn. / **Kojukanne:** Omniva.

Elukohaandmed tasub rahvastikuregistris hoida täpsetena

Et mitte ilma jääda avalikest teenustest, tasub kohalikule omavalitsusele täpsed elukohaandmed esitada kõigil neil, kelle andmed praegu on vaid omavalitsuse täpsusega (puudub küla või tänav, maja- või korterinumber).

SISEMINISTEERIUM

Uuel aastal jõustub rahvastikuregistri seaduse muudatus, mille tulemusena jäävad rahvastikuregistris tühjaks nende inimeste elukoha andmed, kes pärast kolimist pole elukoha andmeid uuendanud ja kelle puhul eelmise korteri või maja omanik on palunud nad enda juurest välja registreerida. Selle tulemusena on inimese elukoht praegu linna või valla täpsusega.

„Soovitame kõigil, keda muudatus puudutab, esitada esimesel võimalusel täpsed elukohaandmed omavalitsusele. Andmete muutmist ei tasu jätta viimasele hetkele, sest muidu võib jaanuaris tabada halb üllatus, kus inimene jääb ilma elukohaga seotud avalikest teenustest nagu lasteaiakoht, juhiloa pikendamine vms,“ ütleb sise-ministeeriumi rahvastiku toimingute osakonna juhataja Enel Pungas.

Siseministeerium saatis aprillis kõikidele neile, kes sihtgruppi kuuluvad ja kelle meiliaadress on rahvastiku-

registris olemas, ka kirjaliku teavituse e-kirja näol. Kordusteavitus on plaanis sügisel. Sihtgrupist ligi kolmandiku meiliaadresse rahvastikuregistris ei ole.

Elukoha registreerimine on lihtne

Seda saab teha paari minutiga eesti.ee veebilehel, samuti võib selleks pöörduda kohaliku omavalitsusse nii isiklikult, posti kui e-posti teel.

Täna kehtiva seaduse kohaselt on inimesel kohustus elukoha andmeid uuendada 30 päeva jooksul alates uude elukohta elama asumisest, uuest aastast on see tähtaeg 14 päeva.

Muudatus puudutab Eestis enam kui 38 000 inimest

Kui Tallinn välja jätta, siis Harju maakonnas puudutab muudatus enam kui 2800 inimest, Saue vallas 237 inimest. Üle Eesti aga praeguse seisuga enam kui 38 000 inimest, kellest ligi 40 protsenti on välisriikide kodanikud. Tõenäoliselt on märkimisväärne osa neist tegelikult Eestist lahkunud.

Nii korrastatakse rahvas-

Saue vallas on koerte ja kasside kiibistamine kohustuslik

Saue valla lemmikloomade pidamise eeskiri näeb ette, et koerad ja kassid tuleb kiibistada, teiste lemmikloomade puhul on kiibistamine soovituslik.

SAUE VALDUR
leht@sauevald.ee

Mikrokiipi võib paigaldada tegevusluba omav veterinaararst. Saue vallas pakub ainukesena sellist teenust Saue loomakliinik Saue linnas (www.sauekliinik.ee).

Kiibi hind sõltuvalt loomakliinikust algab 10 eurost, sellele lisandub viisiiditasu ning vajadusel vaksineerimise ja looma passi hind.

Kiibistamise protseduur on loomale valutu, kiibi number on kordumatu. Kiip on riisitera suurune kapsel, mis süstlataolise riistapuu abil loomale naha alla paigaldatakse. Koera ja kassi peab kiibistama 14 päeva jooksul päevast, mil lem-

mikloom saab kolmekuuseks.

Täiskasvanud koer või kass tuleb märgistada 14 päeva jooksul, kui te olete ta endale võtnud.

Kiibistatud lemmikloom peab olema registreeritud lemmiklooma registrisse LLR

Kui inimene on võtnud endale lemmiku, on loom tema vastutada ja hoolitseta.

Lemmiklooma saab registrisse kanda läbi www.eesti.ee iga kodanik, kes on saanud loomaarsti käest kiibipassi. Loom kantakse registrisse koos omaniku andmetega. Registrikanne on Saue valla elanikule tasuta.

Kui elanik pöördub registreeringu sooviga Saue vallavalitsusse, tuleb lem-

Palun hoia oma elukohaandmed täpsed!

Kui Teie elukoht rahvastikuregistris ei ole täpne (puudu on küla või tänav, maja- või korterinumber), kuna olete kolunud ja eelmise kodu omanik on taotlenud Teie aadressi muutmist, jäävad 2019. aastast registris Teie elukohaandmed tühjaks. Nii võite ilma jääda avalikest teenustest.

Oma andmeid saate kontrollida ja täpsed andmed esitada riigiportaalis eesti.ee või elukohajärgses omavalitsuses.

tikuregistri andmeid ja saavutatakse täpsem teadmine Eesti rahvastiku kohta. Eesti plaanib 2020. aastal toimuva rahvaloenduse esimest korda läbi viia registripõhiselt.

Rahvastikuregister on üks olulisematest andmekogudest, kust saadakse andmed registripõhise loenduse läbiviimisel ja oluline on lähtuda võimalikult täpselt andmetest.

Tegelike elukoha andmete esitamine on kasulik nii inimesele endale, kohalikele omavalitsustele kui riigile.

Elukoha registreerimisega omandab inimene õiguse

valida kodukoha omavalitsuse juhte ning saada sealt teenuseid ja toetusi.

Riigiasutused saadavad kutseid, näiteks vähi sõeluuringule, just rahvastikuregistrisse registreeritud aadressil.

Ja mis samuti tähtis: kui inimese elukoht on registreeritud õigele aadressile, laekuvad tema makstavad maksud tegelikku elukohta ja kohalik omavalitsus saab talle selle eest pakkuda paremaid teenuseid, korras teid ja ilusat ümbruskonda, kooli- ja lasteaiakohti lastele.

Lisainfo

Saue valla lemmikloomade pidamise eeskiri on leitav valla kodulehelt www.sauevald.ee või Riigi Teatajast www.riigiteataja.ee.

LEMMIKLOOMAREGISTER
www.llr.ee

KUI LEIAD HULKUVA LOOMA, ANNA TEADA Saue vallavalitsus

• Avaliku ruumi spetsialist **Anete Tammeveski** (endise Saue valla territoorium)
anete.tammeveski@sauevald.ee; E-R 654 1124, 5309 9202

• Heakorra spetsialist **Marju Norvik** (Saue linn, endise Nissi ja Kernu valla territoorium)
marju.norvik@sauevald.ee; E-R 679 0213, 515 6878

Loomade hoiupaik
L-P 631 4747, www.pets.ee

Eesti loomakaitse selts
info@loomakaitse.ee; E-R 9-17, 526 7117

miklooma registrisse kandumisel appi avaliku ruumi või heakorra spetsialist.

Kiibistamine aitab kaa-

sa hulkuvate loomade arvu vähendamisele, lihtsustab kaotsi läinud lemmiku kokkuviimist omanikuga.

Lehetus valmivad puitmajad Norrasse, Islandile ja Fääri saartele, Eestisse muidugi ka

Eestis ja välismaalgi tuntud Seve Ehituse AS-i majatehas asub meie vallas Lehetu külas. Ettevõtte toodab ja paigaldab puitelementmaju: eramuid, paarismaju, ridamaju, korterelamuid. Toodangust 93% läheb välisturule, põhiliselt Norrasse ja Islandile, aga ka Fääri saartele, Rootsi, Soome ja Šveitsi.

SIRJE PIIRSOO
sirje.piirsoo@sauvald.ee

1995. aastal alustanud ettevõtte põhineb täielikult Eesti kapitalil. Asutaja ja tegevjuht Vello Enniste on oma kandi poiss, elanud ja kasvanud Saue vallas, uhke oma kodukandi üle.

Firma kontor, kus paikneb juhtkond, insenerid, projekterijad ja müügiesakond, asub Tallinnas Mustamäel.

Ühtekokku annab Seve Ehituse AS tööd 85 inimesele, neist ligi 30 on Saue valla elanikud, sealhulgas vastne Lehetu tehase juht Peeter Tubli, kes on pärit Saue vallast Ääsmäelt.

Vello Enniste tunneb selle üle siirast heameelt, et sellise suurepärase spetsialisti just koduvallast leidis. Tehase paarkümmend töömeest tulevad Lehetusse aga Turbast, Riisiperest, Ellamaalt, Ristilt ja mujaltki.

Samas on töökoht kodu lähedal ajakulu mõistes omaette väärtus. Seda enam, et ettevõtte pakub stabiilset tööd, kaasaegset töökeskkonda ja -vahendeid ning konkurentsivõimelist palka, mis Vello Enniste sõnul on oskuste ja kogemustega töötaja puhul tehases kuus nädala mõnevõrra kõrgem kui Eesti keskmine brutona.

Seve Ehituse AS prognoosib 2018. aasta käibeks kaheksa miljoni eurot. Aastas valmivate majade koguarv ei anna firma toodangu mahust ülevaadet - toodab ju ettevõtte nii eramuid kui korterelamuid -, sestap on õigem välja tuua, kui palju ruutmeetrite maju aastas valmib. 8000 m².

Konkurents puitmajade turul on tihe

Maaailma suurim puitmajade eksportija on Kanada, järgneb väikene Eesti, kus Seve Ehituse AS-i müügiesakonna juhataja ja juhatuse liikme Henri Enniste sõnul on turul ligikaudu 120 tootjat.

Seve Ehituse AS rõhub toodangus kvaliteedile, ei püüa lüüa odavaima ruutmeetri hinnaga, mis tingiks loobumise disainist ja energiasäästlikkusest.

Et ilmastikutingimused Põhja-Norras, Islandil ja Fää-

ri saartel, kuhu ettevõtte põhiliselt maju müüb ja paigaldab, on karmid - tuul 30 meetrit sekundis on tavaline, maa väriseb, talvised temperatuurid on madalad, lumikate paks -, seab see majadele kõrged nõuded. Koormusarvestused ja projektid valmivad aga kõik Tallinnas Seve Ehituse AS-i kontoris.

Mõni aasta tagasi soetas Seve Ehituse AS Saksamaalt Eestis unikaalse Wienmanni täisautomaatse järkamisliini, mis võimaldab puitmaterjali lõikamisel käsitsi tööst oluliselt suuremat täpsust ja tööviljakust.

Projekteerija saadab tootmisjoonised failina seadmesse, mis ise otsustab, kuidas kõige säästlikumalt ja puidu paindeid arvestades materjali lõigata. Sestap on materjalikulu väiksem.

Puitmaterjali jäägist valmib tehases brikket, millega tootmishooneid kütta. Natuke suuremad klotsid otab ettevõtte, kes puidust mänguasju valmistab. Kile- ja metallijäägid lähevad taaskasutusse.

Nii nagu klient soovib

Seve Ehituse AS-ilt on võimalik puitelementmaja soetada võtmed-kätte-varian-dina, kus siseviimistluski tehtud, aga ka vaid elementidena, mida ise lasta paigaldada. Kõik muu jääb vahepeale.

Ettevõtte paigaldusmeeskonnad töötavad Norras ja Islandil. Nüüd ka Fääri saartel või seal, kuhu parasjagu tellimus tuleb.

Näiteks 12 korteriga elamu paigaldamine võtab aega keskmiselt 15 päeva ja valmimine kolm kuud, säärase maja elementide valmistamine tehases ligikaudu 2,5 nädalat.

Meeskonnad on lähetus kes kas 28 päeva ja seejärel 10 päeva kodus või 21 päeva ja seejärel seitse päeva kodus.

Firma organiseerib transpordi, õõbimise. Majutuskoht on korralikud.

Samas avarab väljaspool Eestit töötamine silmaringi ja tagasi tulles ei tundu- gi näiteks Lehetu, kus teedel asfaltkate, põleb tänaval- gustus ja poodki läheduses, maailma äärel olevat.

Korterelamu Norras.

Osa Eestis unikaalsest Wienmanni täisautomaatsest järkamisliinist ja selle operaator.

Puitbrikket tootmisjääkidest, mis kütab Lehetu tehast.

Paarismaja Vanamõisas.

Seve on Norras ja Islandil tuntud nimi

Norra turul on Seve Ehituse AS olnud 17 aastat. Selle ajaga on firma nimi sealpool muutunud omamoodi kvaliteetimärgiks.

Henri Enniste ütleb, et suvise telereklaamiga Islandil jõudsid nad ligikaudu 98% islandlaste kodudesse ja hiljuti Reykjaviki lennujaamas taksoisse istununa ning selle juhiga *small talki* puhudes teadis isegi taksojuht Sevet.

Fääri saarte elanikest 1,5% on juba Seve Ehituse AS-i Facebooki sõbrad, kuigi esimest maja hakkas et-

tevõtte sinna püstitama alles septembris.

Laienemiseks napib tööjõudu

Kuigi 35 Seve Ehituse AS-i 85 töötajast on firmas töötanud vähemalt viis aastat, sealhulgas 16 vähemalt 10 aastat, napib ettevõttel tööjõudu. See on kujunenud probleemiks kogu Eestis.

Ettevõtte juhtide sõnul on neil plaanis paari aasta pärast laiendada, kuid täna tuleb tõsiselt kaaluda kas Lehetus või otsida alternatiive.

Vello Enniste sõnul on aeg tähtsustada tööliste ametit ja haritud tööliste mainet.

Oskustega tööline, kellel on vastav kutse või rakendus- kõrgharidus, peab olema ühiskonnas au sees.

Samas pakub firma väljaõpet tehases ka kohapeal. Oodatud on mehed, kellele puutöö meeldib, kes on lahtise meelega ja tahavad kogeda midagi uut.

Tehases valmistavad töömehed majade puitelemente töölaual paaridena töötades, kusjuures üks neist on väljaõppinud lauavanem, kel vähemalt kaheaastane tööko- gemus.

Et koolitarkusest üksi ei piisa, pakub Seve Ehituse AS praktikavõimalust Tallinna

Tehnikakõrgkooli tudengitele. Osa neist jääbki ettevõttesse tööle, algul õppimise kõrvalt osakoormusega.

Vello Enniste unistus on, et hariduse omandamine võiks toimuda viisil, kus oma küla poiss koputab kohaliku firma uksele ja küsib nõu, mis ametit õppida, ning firma paneb koos temaga õpitava ametikava kokku.

Ettevõtte hoolib ja väärtustab inimest

Elukestev õpe erialaselt, aga ka ennast arendavana on Seve Ehituse AS-is au sees. Mõõduvõrra aastal alustas firma töötajate vaimset tervist toetavate koostööga. Õpitud on valitsema emotsioone, uuritud, kui suur on mõtte jõud, nii enesekindlust saades, kombatud teadvuse alustalasid.

Seve Ehituse AS on palju aastaid olnud kurtidele inimestele tööandjaks - 15 % firma töötajatest on kurtid. Tagasisidena on kurtid väga uhked, et neile on antud oma eripärase hoolimata võimalus ühiskonda täisväärtusliku liikmena panustada.

Ja loomulikult kuuluvad firma ellu meeskonda liitvad siseüritused suvepäevade või aastalõpupidude näol.

Fotod: Seve Ehituse AS, Sirje Piirsoo

Saue valla ametlikud teated

DETAILPLANEERINGU ALGATAMINE

Saue Vallavalitsus algatas 12.09.2018 korraldusega Hüüru külas Lehelinnu (katastritunnus 72701:001:2008, suurus 28,07 ha, sihtotstarve 100% maatulundusmaa) kinnistu ja lähiala detailplaneeringu ning jättis sama korraldusega keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on jagada kinnistu ca 35-ks üksiklamu-, sotsiaal- ja transpordimaa sihtotstarbega krundiks ning määrata ehitusõigus üksikelamute ja abihoonete rajamiseks.

Transpordimaa krundid kavandatakse juurdepääsuteede ja kergliiklusteede rajamiseks.

Ühtlasi määratakse detailplaneeringus üldised maakasutustingimused ning heakorrad, haljastuse, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise põhimõtteline lahendus.

Detailplaneering koostatakse Lehelinnu kinnistu ca 8,0 ha suurusel maa-alal, ülejäänud maa-ala (20,0 ha) jääb jätkuvalt maatulundusmaa sihtotstarbega, kuhu ehitusõigust ei määrata.

Planeeritav maa-ala asub Hüüru külas Tallinn-Paldiski maantee ja Vatsla tee ning Kodasema tee vahelisel maa-alal. Põhja poolt piirneb Vatsla tee ja Kodasema tee ääres paiknevate hoonestatud elamumaadega.

Saue valla üldplaneeringu kohaselt asub detailplaneeringuks taotletav maa-ala tiheasustusalas ning planeeritava maa-ala maakasutuse juhtotstarbeks on määratud pere- ja ridaelamumaa.

Detailplaneeringu eesmärk ei ole vastuolus Saue valla üldplaneeringuga. Korraldusega on võimalik tutvuda Saue valla veebilehel: sauevald.ee/algatatud-detailplaneeringud-2018.

Lähemat informatsiooni saab planeeringute peaspetsialistilt Maili Metsaotsalt telefonil 654 1157, e-posti aadress maili.metsaots@sauevald.ee.

PROJEKTEERIMISTINGIMUSTE AVALIK MENETLUS

Alliku küla, Metsatuka tee 2

Saue Vallavalitsus on koostanud eelnõu projekteerimistingimuste määramiseks avatud menetlusena **Alliku külas Metsatuka tee 2** kinnistul (katastritunnus: 72701:002:1338; suurus 2301 m², 100% elamumaa) kaksiklamu ehitusprojekti koostamiseks. Arvamused esitada hiljemalt 06.10.2018 Saue Vallavalitsusse (Tule tn 7, 76505 Saue linn, info@sauevald.ee).

Lähemat informatsiooni tingimuste kohta saab vallaarhitekt Urmas Elmikult telefonil 679 0191, e-posti aadress urmas.elmik@sauevald.ee.

Alliku küla, Võtmeheina tee 11

Saue Vallavalitsus on koostanud eelnõu projekteerimistingimuste määramiseks avatud menetlusena **Alliku külas Võtmeheina tee 11** kinnistul (katastritunnus 72701:001:0487; suurus 4638 m², 100% ühiskondlike ehitiste maa) maa sihtotstarbe muutmiseks ja kaksiklamu ehitusprojekti koostamiseks. Arvamused esitada hiljemalt 06.10.2018 Saue Vallavalitsusse (Tule tn 7, 76505 Saue linn; info@sauevald.ee).

Lähemat informatsiooni tingimuste kohta saab Urmas Elmikult telefonil 679 0191, e-posti aadress urmas.elmik@sauevald.ee.

Maidla küla, Tammemetsa kinnistu

Saue Vallavalitsus on koostanud eelnõu projekteerimistingimuste määramiseks avatud menetlusena **Maidla külas Tammemetsa kinnistul** (katastritunnus: 72704:003:0195, 3.72ha, 100% maatulundusmaa), määramise tingimused abihoonete laiendamiseks alla 33% selle esialgsest mahust. Arvamused esitada hiljemalt 06.10.2018 Saue Vallavalitsusse (Tule tn 7, 76505 Saue linn; info@sauevald.ee).

Lähemat informatsiooni tingimuste kohta saab Urmas Elmikult telefonil 679 0191, e-posti aadress urmas.elmik@sauevald.ee.

Nordecon projekteerib ja ehitab Sauele 3-korruselise kortermaja

Nordecon AS ja Kinnistud S OÜ allkirjastasid lepingu, mille järgi ehitab Nordecon Saue linna Kuuseheki tn 52 kortermaja. Ehituslepingu maksumus on 3,5 miljonit eurot, hinnale lisandub käibemaks.

Kuuseheki tänav 52 A-klassi kortermajal on kolm maapealset ja üks maa-alune korrus, kokku on majas 2–4-toalisi kortereid 48. Majale tulevad päikesepaneelid ja elektriautode laadimis-kohad.

Kuuseheki 52 maja on teine etapp Kuuseheki elurajoonis, kuhu valmib kokku kolm uut elumaja. Ehitusleping hõlmab Kuuseheki tn 52 korterelamu ja välistrasside projekteerimis- ja ehitustööd. Nelja trepikojaga majal on 4155 m² bruto- ja 3500 m² netopinda. Ehitustööd algavad septembri keskel, maja valmib 2019. aasta novembri lõpuks.

NORDECON AS

Saue valla elanike turvalisusega seotud põhimure on liiklusohutus

Lääne-Harju Koostöökogu on saanud heakskiidu rahvusvahelisele kohaliku turvalisuse koostööprojektile (LEADER), mille eesmärk on tõsta teadlikkust üksteise tegevustest piirkonna turvalisuse eestvedajate seas, luua kogu piirkonda hõlmav turvalisuse võrgustik ja tõsta kohalike elanike teadlikkust, oskamaks ohte märgata ja julgemaks reageerida.

MAARJA LILLEMÄE
Lääne-Harju Koostöökogu projektijuht

Koostööprojekti on planeeritud kaks rahvusvahelist õppe-reisi, üks õppevisiit Eestis, viis õppereise eel- ja järelkohtumist, kolm piirkondlikku koolitust-ümarlauda, piirkonna turvalisuse päev (juuni 2019), võistlusmäng ja jooksvad teavitustegevused.

Projekti rahvusvahelised partnerid on Sdrüzeni SPLAV Tšehhist ja Pirkan Helmi Soomest. Siseriiklikud partnerid on vabatahtlikud päästeseltsid, naabrivalve, Lääne-Harju vald ja Saue vald, külaseltsid jt.

Projekti osana toimus 29. augustil Eesti Mootorisordi Muuseumis kohaliku turvalisuse konverents, millest võtsid osa päästeseltside, vallavalitsuse, politsei, noorsoopolitsei, päästeameti, naabrivalve ja külade esindajad. Pärast kahetunnist sisuosa oli võimalik vabamas vormis omavahel tutvavaks saada ja osaleda mototeemalises ekskursioonis.

Juulis korraldas abivallavanem Riho Johanson Saue valla elanike seas küsitluse „Mõeldes kodukoha turvalisusele, millised on kolm probleemsemat kohta?“. Vastas enam kui 80 inimest, kelle mõtted kattusid. Selle põhjal võiks öelda, et kokkuvõtlikult on Saue valla elanike turvalisusega seotud põhimure liiklusohutus.

Kohaliku turvalisuse konverentsist Eesti Mootorisordi Muuseumis võtsid osa päästeseltside, vallavalitsuse, politsei, noorsoopolitsei, päästeameti, naabrivalve ja külade esindajad.

Siia kuuluvad nii kõnniteed, kiirust piiravad vahendid, kihutajad, valgustus. Edasi paneb muretsema noorteteema, veeohutus, varavastased kuriteod, tuleohutus, ohtlikud mahajäetud hooned ja politsei ning kogukonna vaheline side.

Konverentsil koorus välja oluline aspekt, kui oluline on piirkonna erinevate võtmeisikute omavaheline kommunikatsioon. Kui näiteks külaselts või asula aktiivsed inimesed näevad turvalisuse kitsaskohta, siis selleks, et olukorda parandada, peab info liikuma edasi kas politseile või olenevalt teemast vallavalitsusele. Samuti on oluline info liikumise vorm.

Selleks, et anda teada

piirkonna murekohast, tuleb pöörduda kas politsei või vallavalitsuse poole. Palju lihtsam on seda teha, kui tead inimesi nägupidi. Kui näiteks politsei sümboliks on vaid kuri münder, on koostöö raske. Kui teame, et meil ju Taavo ja Katri, kes täiesti toredad inimesed, tõuseb käsi telefoni võtma, et kas või ainult nõu küsida, palju lihtsamini. Võiks isegi väita, et mida paremini me üksteist tunneme, seda sujuvamalt toimib omavaheline infovahetus ja koostöö ning seda turvalisem on kogukond.

Turvalisus algabki esmalt meist endast. Kas või liiklusohutusele mõeldes saame iga päev muuta teid turvalisemaks, kasutades

roolis telefonile vastamiseks selleks mõeldud seadmeid ja otsustades põhimõtteliselt nutiseadmes sõidu ajal mitte surfata. Emotsionaalselt tundub ehk lihtsam kutsuda abi kaugemalt, et keegi tuleks ja aitaks muuta meie keskkonda turvalisemaks. Samas kõige rohkem terveneb olukord aga siis, kui iga kogukonnaliikme teadlikkus tõuseb piisavalt, mõistmaks, et muutus algab esmalt ikka iseendast. Turvalist elukeskkonda meile kõigile!

Sügisene lehtede äravedu

Saue Vallavalitsus annab teada, et sügisel viiakse Saue linna ja Laagri aleviku kinnistute omanikelt ära krundilt kokku kogutud puulehti.

SAUE VALLAVALITSUS

Viiakse ära ainult lehed, mis on paigutatud rohelistesse komposteeruvatesse kottidesse, mis on ostetud Saue Vallavalitsuse (Tule 7, Saue linn) või Laagri Halduskeskuse (Veskitammi 4, Laagri alevik) vastuvõtusekretäri juurest.

Lehekotte saab osta ja ennast registreerida alates 8. oktoobrist kuni 26. oktoobrini vastuvõtusekretäri juures kohapeal.

Lehekottide äravedu on tasuta, tasuda tuleb ainult kottide eest.

Registreerimisel palume kõigil huvilistel vastuvõtusekretärile esitada järgnevad andmed: nimi, aadress, kontakttelefon, lehekottide orienteeruv kogus.

Kotte müüakse 10 kauparullis. Rulli hind on 6,80 eurot. Tasuda saab ainult sularahas. Kaasa võtta võimalikult täpne raha.

Arvestada tuleb, et tegemist on komposteeruvate kottidega ja puulehtedega täidetuna peavad need vastu umbes kaks nädalat. Seega palume lehed kottidesse panna vahetult enne 5. novembrit, mis välistaks lehekottide lagunemise enne nende äravedu.

Foto: Kati Oolo

Meeldetuletus

Saue valla elanikud saavad Pääsküla jäätmejaamas (Raba 40, Tallinn) tasuta ära anda korraga kuni 0,6 m³ aia- ja haljastusjätmeid. Täpsem info on leitav aadressilt www.jaatmejaam.ee/paaskula-jaatmejaam või telefonil 529 3020.

riks nii, et need ei segaks liiklust.

Saue Vallavalitsus ei vastuta, kui keegi pahahtlikult tänaväärsele alale paigutatud kottid lõhub. Kotti rebenemisel koristab maha pudenenud lehejätmed kinnistu omanik. Igalt aadressilt veetakse lehekotte ära ainult ühel korral!

Lisainformatsioon telefonidel 679 0213, 515 6878 või e-posti aadressil marju.norvik@sauevald.ee.

Töömalev aitab kasvatada valla noorte ühtekuuluvustunnet

Soe suvi on möödas, järjekordne Saue Noorte Töömalev lõppenud - tegu oli 21. malevasuvega. Töömaleva eestvedaja oli noortekeskus koostöös vallavalitsusega.

LII HAABMA
Noortekeskuse projektijuht

Astatega on Saue noortekeskusel tekkinud väga head ja püsivad koostööpartnerid, kes malevasi hea meelega vastu võtavad ja tööd pakuvad.

Tänavugi olid tööobjektid erinevad ja malevasel oli juba enne tööle asumist võimalik registreerimisankeedis märkida, milline töö on just temale kõige meelepärasem.

Sel aastal töötasid malevlsed valla erinevates allasutustes ja ettevõtetes, nagu näiteks Saue gümnaasiumis, noortekeskuses, Saue valla kultuurikeskuses, lastehoidudes. Tööd tehti ka linnaruumis ja abis käidi eakatel.

Töötas 86 usinat noort kolmes malevavahetuses. Maleva välisvahetus oli esmakordselt kümne tubli noorega Läänemaal Pivarootsi õppe- ja puhkekeskuses, kus tehti tööd kaheksa päeva, tööpäeva pikkus oli 4-7 tundi.

Ööbimiseta vahetused kestsid kaks nädalat, esmaspäevast reedeni, Tööpäev oli 4-tunnine.

Noortemaleva teeb eriliseks kindlasti see, et töö ja vaba aeg on omavahel ühendatud. Pärast tööpäeva oli malevlastel võimalus noortekeskuses seltskondlikult aega veeta. Ööbimiseta vahetuste lõpus olid ühisväljasõidud.

Esimene malevavahetus käis seiklemas Pirita seikluspargis. Teine vahetus kanuutas Keila jõel.

Pivarootsi välisvahetuse noored võtsid puhkepäevadel ette jalgrattamatka Saaremaale. Kahe päeva jooksul külastasid nad Orissaare noortekeskust, jaanalinnufarmi ja tegid kalessisõitu.

Väljasõitudel said kokku erineva vahetuse malevlased. Tutvusid omavahel ja loodetavasti leidsid uusi ühishuviseid, mis toovad noored edas-

pidigi noortekeskusesse ja selles pakutavate võimaluste juurde tagasi.

Vaba aega ja ühistegevusi toetas Eesti haridus- ja teadusministeerium ning Eesti noorsootöö keskus.

Kus peitub malevate populaarsus?

Kindlasti on noore jaoks oluline, et ta saab oma esimese töökogemuse kodukoha lähedal. See on noorte jaoks kõige turvalisem valik. Samas hindavad noored ka seda, et saavad panustada kodukandi paremaks muutmisesse, abistades haljastus- või koristustöödel. Noor väärtustab oma tööd ja samas näeb ka tulemust.

Noored peavad oluliseks sedagi, et saavad tööobjektidel olla mitmekesi koos. Ka selle, kellega koos nad soovivad töötada, saavad noored juba malevasse kandideerides kirja panna. Nii on malevasel kindlam tunne ja julgus proovida esimest töökohta just läbi noortemaleva.

Tagasisidena töid malevlased välja veel, et malev aitas neid distsiplineerida, õpetas tööd ja vaba aega paremini planeerima.

Noored väärtustasid ka seda, et tööl pidid nad rääkima paljude uute inimestega. Selle tulemusel tundsid nad end paremate suhtlejatena, said juurde julgust ja ettevõtlikkust.

Mida arvavad tööandjad-koostööpartnerid?

Uurides malevaperioodi lõppedes koostööpartnerite rahulolu ja muljeid, on tagasiside olnud alati väga positiivne. Tööandjad on malevlastega rahule jäänud ja hindavad nende südikust.

Partnerid peavad oluliseks koostööd noortega, et tutvustada neile tulevikus kodukohas töötamise võimalusi.

Pakkimistööd noortekeskuses

Pivarootsi välisvahetus

Uuel aastal uued väljakutsed

Kuna Saue valla piiride laienemisega kaasnes teenindavate noorte arv, on malevasse soovijate hulk samuti kasvas. Seda oli selgi aastal juba näha. Paraku aga malevakohade piiratud arv ei võimaldunud tänava kõiki soovijaid vastu võtta. Loodetavasti saame me järgmisel aastal suurendada vastuvõetavate noorte hulka ning seeläbi kasvada veel suuremaks.

Et noored eelistavad töö-

tada võimalikult kodukoha lähedal, on järgmisel aastal plaan luua rühmi Saue valla erinevatesse piirkondadesse, et kogu vald oleks kaetud ja noortel võimalus tööle suunduda kas jalgsi või rattaga.

Ühistegevused ja ettevõtmised pärast tööpäeva lõppu annavad võimaluse kohtuda ja tuttavaks saada erinevate piirkondade malevlastel, aidates nii kasvatada uue valla noorte ühtekuuluvustunnet. Uute kohtumisteni järgmise aasta töömalevas!

Abis eakatel

Heakorratööd linnaruumis

Pirita seikluspargis seiklemas

Kanuamatk

MoNo Saue linna tänavatel

Alates septembrist võib näha lisaks pakirobotitele Saue vahel liikumas kollastes jopedes noorsootöötajaid. Saue noortekeskus alustas sellest sügisest aktiivselt MoNo ehk mobiilse noorsootööga Saue tänavatel. Mobiilne noorsootöö on ennetustöömudel, kus noortega tegelevad spetsialistid lähevad noorte kogunemiskohtadesse, olgu selleks tänav, park või ostukeskus. Mobiilne noorsootöö on suunatud eelkõige neile noortele, kes traditsiooniliste asutuste või avatud noorsootöö pakutavate teenusteni ei jõua või on nendest eemaldunud. Saue noortekeskuse meeskonna peamine eesmärk läbi MoNo on kontakti loomine noortega ja neile noorsootöövõimaluste tutvustamine. Samuti teeme tihedalt koostööd noorsoopolitsei, et üheskoos ennetada noorte õigusrikkumisi.

Foto: Saue Noortekeskus

Haiba noortekeskus on taas avatud

Alates septembrist on taas avatud Haiba noortekeskus, mis kuulub nüüd suurde Saue noortekeskuse perre.

Tagasi on ka armastatud noorsootöötaja Epp, kes ootab kõiki uusi ja vanu sõpru noortekeskusesse igal kolmapäeval, neljapäeval kell 15.00-19.00 ja reedel kell 13.00-19.00.

Tänu ühinemisele võib Haiba noortekeskuses aeg-ajalt näha ka teisi Saue noortekeskuse töötajaid, kes viivad seal läbi erinevaid töötubasid ja tegevusi.

Hoia silm peal Haiba noortekeskuse Facebooki lehel, millelt leiad kõige värskemad informatsiooni noortekeskuse tegemiste ja tulevaste ürituste kohta.

Foto: Haiba Noortekeskus

Rahvuskultuuri fond jagab stipendiume ja toetab kultuuriprojekte

SA Eesti Rahvuskultuuri Fond võtab kuni 15. oktoobrini vastu taotlusi stipendiumideks ja kultuuriprojektide finantseerimiseks 2019. aastal.

SA Eesti Rahvuskultuuri Fond toetab:

- üksikisikuid stipendiumidega õppe- ja teadustöök ning loominguiseks ja sporditegevuseks;
- organisatsioone toetustega eesti rahvuskultuuri arendamise, säilitamise ja edasikandmise seisukohalt oluliste projektide algatamiseks ja finantseerimiseks.

Stipendiume ja toetusi jagatakse 127 allfondist. Jagamise info, allfondide nimekiri ja taotluse ankeedid SA Eesti Rahvuskultuuri Fond koduleheküljel www.erkf.ee.

Kernu raamatukogu uued lahtiolekuajad

Alates 15. septembrist on Kernu raamatukogu avatud teisipäeval ja neljapäeval kell 9.30-16.00. Iga kuu täisnädala esimesel ja kolmandal laupäeval kell 10.30-16.00.

Uudsena on nüüdsest võimalik Kernu raamatukogust raamatuid laenutada ka kahel laupäeval kuus (täisnädalate järgi arvutades igal esimesel ja kolmandal laupäeval).

Alustuseks täpsemalt
T, 18. september kell 9.30-16.00
N, 20. september kell 9.30-16.00
L, 22. september kell 10.30-16.00

T, 25. september kell 9.30-16.00
N, 27. september kell 9.30-16.00

T, 2. oktoober kell 9.30-16.00
N, 4. oktoober kell 9.30-16.00
L, 6. oktoober kell 10.30-16.00

T, 9. oktoober kell 9.30-16.00
N, 11. oktoober kell 9.30-16.00

T, 16. oktoober kell 9.30-16.00
N, 18. oktoober kell 9.30-16.00
L, 20. oktoober kell 10.30-16.00

Vabaaja veetmise võimalused Kernu rahvamajas

Esmaspäev	18.00	memmede rahvatants	
18.00	näitering	19.30	lauatennis rahvasport
19.00	korvpall		
Teisipäev	15.00	noorte kergejõustik	
16.30	noorte jalgpall	17.00	malering (noortekeskuses)
19.00	võrkpall	18.30	sulgpall rahvasport
Kolmapäev	15.00	noorte lauatennis	
17.30	lauatennis	17.00	lauatennis rahvasport
	võitlussport		
18.00	fotoring (noortekeskuses)		Koroona klubi avatud E, N, L. Lisainfo-5665 4962.
Reede	15.00	noorte jalgpall	
	17.00	lauatennis rahvasport	

Haiba alustab!

Haiba 35. lauatenise seeriavõistlus teeb avalöögi laupäeval, 29. septembril, kell 10.00 Kernu Rahvamajas. Võistlema pääseb kuni 56 mängijat. Info ja registreerimine: Kaljo Põldaru, 521 4206, kpoldaru@gmail.com.

Lauamängude mitmevõistlus

Harjumaa lahtised meistrivõistlused lauamängude mitmevõistluses (male, kabe, koroona, lauatennis) laupäeval, 27. oktoobril, kell 10.00 Kernu rahvamajas. Saue valla võistlejatele eraldi arvestus. Kaasa võtta reket, kii ja jalanõud. Avatud on kohvik. Info ja registreerimine: Kaljo Põldaru, 521 4206, kpoldaru@gmail.com.

Saue õhtujooksu start.

Õhtujooks avas sarja „Saelane liikuma” XII hooaja

Ligi 400 spordisõpra osales 14. septembril Saue õhtujooksul. Viiekilomeetrisel põhidistantsil sai tulemuse lõpuprotokolli 277 jooksjat. Lastejooksudest staadionil võttis 60-540-meetrisel distantsil kuues erinevas vanusegrupis osa üle saja mudilase ja lapse.

TERJE TOOMINGAS
Saue Spordikeskuse juhataja

XII õhtujooksu võitis mitmekordne liider Ats Sõnajalg ajaga 16.37 Sparta spordiklubist. Talle järgnes Jaanus Pedak ajaga 16.47. Kolmanda koha saavutas Mario Markus, kelle aeg oli 16.50.

Kiireim naine oli Maris Terno, spordiklubide Saue Tammed ja Sparta esindaja, ajaga 19.14. Teisena jõudis finišisse Heleri Leibenau, kelle aeg oli 20.07. Kolmas koht kuulus taas kord Saue Tammede esindajale Susan Pihelgasele ajaga 20.45.

Õhtut juhtis naerusuine Mikk Merekivi. Põhijooksu avas Saue vallavolikogu esimees Harry Pajundi. Traditsiooniliselt laulis Saue Poistekoor Elviira Alamaa juhendamisel. Jooksjaid ergutasid Sache tantsutüdrukud, kes esinesid ka autasustamisel. Neid juhendab Tiina-Riin Uulma.

Stardikoridor oli Tule põik tänava lõigul. Jooks-

jaid tervitas tekst LED ekraanil ja seda kõike oli võimalik otseülekandes jälgida youtube vahendusel: www.youtube.com/watch?v=v3o-NubigJgY.

Viie kilomeetri pikkune distants kulges mööda Saue kergliiklusteid ja tänavaid: Tule põik – Kadakamarja – Tule – Kuuseheki – Ladv – Pärnasalu – Kauguse – Nurmesalu ja finišikoridor, mis lõppes staadionil.

Enam kilomeetreid kogus õhtujooksul Saue Jalgpalliklubi, kelle liikmed jooksid kokku 270,3 kilomeetrit.

Õhtujooksu karika pälvis rekordiliselt 41 vähemalt kolmeliikmelist perekonda, kes osales jooksul täiskoosseisus ja oli eelregistreerunud.

Kohtumiseni kõigi Saue valla elanikega sarja „Saelane liikuma” orienteerumise etapil 13. oktoobril.

Lõpuprotokoll asub veebiaadressil antrotsenter.ee/ajamootmine/tulemused

Kolm kiiremat meest vasakult: Jaanus Pedak, Ats Sõnajalg, Mario Markus.

Kolm kiiremat naist vasakult: Heleri Leibenau, Maris Terno tütreaga, Susan Pihelgas pojaga.

Finisierivad 9-10-aastased jooksusõbrad.

Täname

Suurtoetajad
Saue vald, funTIME Showservice, Live Screen, Theobvan, Lantmännen Unibake Saue, Keila Tarbijate Ühistu

Korraldustiim
Harry Pajundi, Mikk Merekivi, Timo Hallist, Leho Valmas, Rando Mere, Kaupo Rätsepp, Marko Laretei, Diana Kooskora, Kristel Tamm, Marlys Pajula, Kelly Toomast, Elviira Alamaa, Tiina-Riin Uulma, Siiri Gelkova, Lehte Kilp, Nils Joonas Põldme, Riho Johanson, Iiti-Lee Neuhaus, Juhannes Reisman, Valdo Pilve, Brigitta Toomingas

Koostööpartnerid
Saue Vallavarahaldus, Saue Huvikeskus, Saue Poistekoor, Sache Tantsutüdrukud, Antrotsenter OÜ, Road Service OÜ, Securitas USS Eesti, Põhja Politseiprefektuur, Goodmark OÜ, Sportland Eesti AS, Toitoe Eesti OÜ, Digi Ronk OÜ, Briljantkasi OÜ, Orkla Eesti AS

Sari „Saelane liikuma“

Saelastel on alates aastast 2007 olnud võimalus osaleda tervisespordi sarjas „Saelane liikuma“, mis koosneb erinevatest etappidest erinevatel spordialadel. Sarja eesmärk on propageerida tervisesporti ja tutvustada sportimisvõimalusi. Sarja esimene etapp on septembris ja hooaeg lõpeb mais-juunis. Hooajati on võtnud sarjast osa ligi 1000 saelast. 11 aasta jooksul on olnud spordialad krossijooks, takistusjooks, kiirjooks, keskmajooks, ujumine, suusatamine, orienteerumine, sõudmine, jooga, matkamine, korvpall ja tänavakorvpall, võrkpall ja rannavõrkpall, jalgpall ja rannajalgpall, discgolf, lapsekandmine, vibulaskmine, kuulitõuge, taipoks, kaugushüpe, petank, jalgrattasõit ja -kross. Võistlused on toimunud staadionil, Sarapiku terviserajal, Saue jaanituleplatsil, väliväljakutel, kergliiklusteedel ja tänavatel, ujulas ning võimlas. Spordikeskus usub, et siiani linnakesne tervisespordi sari tõmbab käima paljusid teisigi Saue valla elanikke väljaspool linna.

Mati Karjatse annab maalidega edasi rõõmsamat ja helgemat: negatiivset on elus niigi palju

Riisipere kultuurimajas on oktoobri lõpuni avatud Mati Karjatse (pildil) näitus, selle viimasel päeval, 31. oktoobril, on kavas kohtumine kunstnikuga.

MADLI KARJATSE

Mati Karjatse (1945) on Nissi juurtega kunstnik, kes võimalusel täidaks kõik päevad maalimisega. Seda on ta elus väga palju ka teinud.

Mati on sündinud, kasvanud ja elanud Nurme külas Järve talus. Mati isa August Karjatsele eraldati 1919. aastal, kui Eesti Vabariigi valitsuse kehtestatud maareformi alusel hakati mõisamaad talupoegadele asundustaludeks jagama, Nurme mõisa maadest 20,4 ha.

August oli osalenud vabadussõjas Eesti rahvusliku väekoondise ridades ja sai talu rajamiseks eelisõiguse-na maad.

Et isa August oli vabadussõjas osalenud, vene ajal kodus ei räägitud ja tema neli poega ei teadnud sellest midagi kuni hiljutise ajani. See tuli ilmsiks alles 10 aastat tagasi, kui Järve talu remondi käigus, mida Mati ise teha aitas, ilmusid laetallade vahelt välja Augusti tunnistused ja mälestusmedalid vabadussõjas osalemise kohta.

1920-30-ndatel rajasid August ja Elide Karjatse Nurme külla järve äärde kodu, kus nad elasid terve elu ja kasvatasid üles neli poega: Henno, Arvu, Reinu ja Mati.

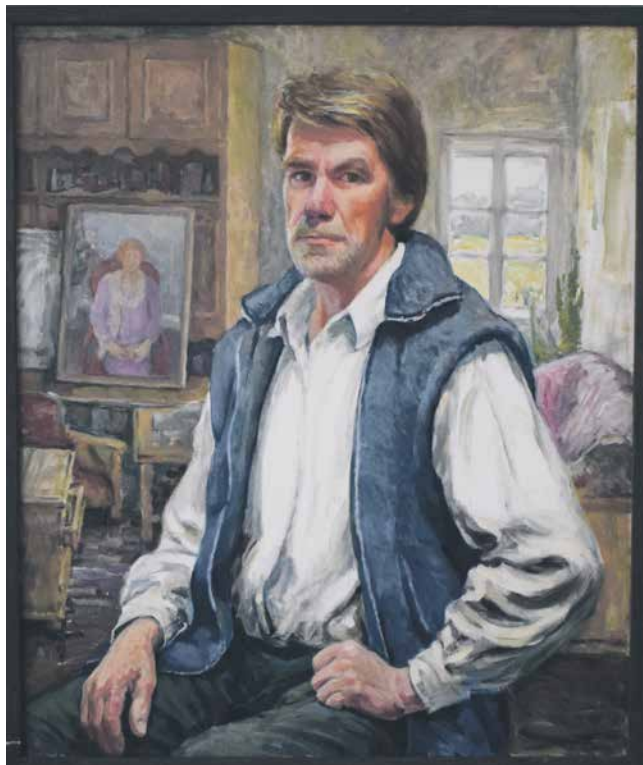
Mati käis Turba keskkoolis, kus paistis kunstiandega silma juba keskkooli

päevil. Vend Henno meenutab, et Turbas oli Mati akvarellide näitus, mida külastas tolleaegne tuntud akvarellist Aleksander Pilar, kes andis Mati töödele kõrge hinnangu ja soovitas tal maalimist edasi õppida.

Näib, et Karjatsete perele on kunstiannet jagatud. Kõik Mati vennad on suuremal või vähemal määral kunsti, joonistamise või maalimisega tegelenud, ja sellest pisikust on nakatunud vendade tütarde-poegade enamus. Mati näitusega samaaegselt on üleval venna Arvu tütre Kärt Karjatse akvarellimaalid.

Mati käis omal ajal Eesti Riikliku Kunstiinstituudi ehk praeguse Eesti Kunstiakadeemia ettevalmistuskursustel, oli sealsetel kursustel vabakuulaja ja osales Ants Laikmaa nime kandva kunstistuudio töös. Mati proovis küll kunstiinstituuti sisse saada ja sooritas kunstieksamid hästi, kuid tulemused reaallainetes ei olnud sisseaamiseks piisavad. Kunstis ongi Mati olnud põhiliselt iseõppija.

Kõige rohkem on Mati maalinud maastikumaale, kuid ka portreid ning ajaloo, müütide ja kunstiniku enda sisekaemusest inspireeritud sümbolistlikke maale. Loodust armastab Mati maalida pigem maastikul ja oma sõnul ei sallinud ta foto järgi maalimist algul üldse. Nüüd kasutab ta fotot abivahendina olukorras, kus ilmaolud kiiresti muutuvad

Suurem osa töödest on Mati erakogus ja üks kodutalu tubadest ongi justkui maalihoidla. Kunstnik on läbi aegade kinkinud maale sugulastele ja sõpradele ning ega ta tegelikult teagi, kui palju ta üldse maalinud on ja kus need maalid kõik on.

ja kunstnik neile pintsliga järele ei jõua.

Mati on aegade jooksul hoolega uurinud suurte meistrite loomingut ja kunstiraamatute vaatamine on pärast maalimist tema lemmiktegevusi. Kunstniku pintslijoontest võib leida midagi vangoghilikku ja enda maastikukäsitlust peab ta ise impressionistlikuks. Samas armastab ta erinevaid stiilivariatsioone: kõik tema maalid pole sugugi ühte nägu ja ühe käekirjaga maalinud.

Mati loomingus on märgata stiili muutust läbi erinevate kümnendite ja varieeruvad ka tehnikad: õlivärvide kõrval kasutab ta veel akvarelle ja akrüüli.

Mati on maalimiseks inspiratsiooni saanud unenägudest ja kajastanud maalidel nägemusi meid ümbrit-

sevast maailmast. Kui tema maastikumaalid on helged ja rõõmsatoonilised, siis sümbolistlikku laadi taies-telt võib leida ärevamaid ja traagilisemaid motiive, nagu purunenud vikerkaar, hukkunud sõjameest leinav neiu või igaveseks varjude riiki kaduv Eurydike.

Enda sõnul tahab ta maalidega edasi anda pigem rõõmsamaid ja helgemaid meeleolusid, sest negatiivset on elus niigi palju.

Mati elas ja töötas 1980-1990-ndatel Tallinnas Laagris, hiljem elas viis aastat Hiiumaal, mille maastik on jäädvustatud paljudel Mati maastikumaalidel. 2011. aastast elab ta Jõgeva maal.

Mati maalide näitust on olnud Sakus, Tallinnas, Hiiumaal ja viimasel ajal mitu Jõgeva kultuurimajas.

Kuidas Saue gümnaasiumi rahvatantsijad Itaalias festivalil käisid

Oleme käinud rahvatantsuga erinevates riikides, sel korral viis reis Eurofolkitalia festivalile Chiancianosse Itaalias. Reis algas 15. juuli südaöö paiku, esimene päev kulus 1000-kilomeetrisele sõidule Varssavi.

Pagas bussi ja see oli üllatuseks väga mugav. Töötava konditsioneeriga, mis oli sel suvel eriti mõnus.

Õõ oli üsna väsitav: bussis oli veidi ebamugav magada ja hommikul olid seljad valusad, kuid sõit läks kiiresti.

Varssavi hotellis ootasid meid palju mugavamad voodid, korralik söök ja vaba õhtu. Käisime vanalinnas, vaatasime poolakeelseid multikaid ja magasime: hommikul sõitsime kell 4 välja.

Hotellist saime kaasa toidupakid, järgmine riik oli Tšehhi. Huvitav koht. Saime jäätise ja kaks hambaharja alla kahe euro eest. Nägime toidupoes eestlasi. Maailm on väike.

Õhtul jõudsim Austria. Ööbisime Sloveenia piiri lähedal Villachis. Siit alates söime igal õhtul pastat. Õhtusöögile järgnes vaba aeg: käisime vanalinnas ja tegime pilte, osad leidsid ujumiskoha. Öösel sai kaua magada: väljasõit järgmisel hommikul oli alles kell 8.

Kolmas päev möödus Sloveenias. Läbisime Karawanken tunneli. Bledi järv oli väga kaunis. Postojnas sõitsime maa all rongiga ja saime koobastest rohkem teada. Oli mõnusalt jahe, võrreldes väljasoleva palavusega.

Ööbisime Ljubljanas hostelis DIC. Õhtusööki polnud, nii et käisime linna peal ise süüa otsimas. Ljubljana oli väga ilus ja meie arvates parima jäätisega linn.

Sõit Ljubljanast Chiancianosse oli 610 km pikkune. Õhtusöök ja väike tutvustusõhtu, kus mängiti muusikat ja tantsiti.

Foto: Virko Raagmets

Saue gümnaasiumi rahvatantsijad Chiancianos vanalinnas.

Teine päev Itaalias oli esinemiseks ja pooleldi vaba. Vaba aega kasutasime jalutamiseks ja puhkamiseks. Esimene esinemine oli vanalinnas, kuhu me sõitsime liinibussiga. Teine toimus hotellist 600 meetri kaugusel hallis.

Meie rühm esines kava lõpus. Saime kõvasti oodata ja tantsisime alles südaöö. Lisaks esinesid grupid Sardiiniast, Sitsiiliast, Lombardiast, Veneetsiast ja Jõgevalt. Pärast esinemiste lõppu olime nii väsinud, et jooksisime hotelli ja jäime kohe magama.

Kolmandal päeval Itaalias käisime rongiga Roomas. Oli tore sõita, kui välja arvata, et tunnelites läksid kõrvid lukku. Roomas käisime Colosseumi juures, mis muide asub põhimõtteliselt keset tänavat, Pantheonis ja kirikutes, ka Vatikanis. Õhtul oli taas esinemine.

Chiancianosst suundusime Veneetsiasse. Ööbisime kämpingutes. Alal oli basseini. Nägime palju sisalikke. Veneetsias sõitsime veebussidega, jalutasime tänavatel ja ostsime suveniire. Oli võimalus sõita gondlitega. Tagasiteel kämpingutesse löi valku ja müristas.

Veneetsia oli meie viimane peatus Itaalias. Pärast seda hakkasime tagasi sõitma Austriasse Viini poole, kus me ööbisime. Viinis nägime trammis üht vanadaami, kes jalutas kahte koera lastevankris. Koerad olid armsad.

Järgnes Poola, sama hotell. Vaba aeg kulus magamisele ja poolakeelsete multikate vaatamisele: hommikul sõitsime välja kell 5.

Viimane päev ja 20 tundi bussisõitu. Enamasti inimesed kas magasid, sõid või rääkisid omavahel. Et seljad kippusid väsima, oli ka põrandal magajaid, kellele me asju kogemata peale kukutasime. Iga peatus oli nagu õnnistus: sai selga sirutada ja natuke ringi liikuda. Leedus käisime söömas.

Eestis jõudnud, olime kõik rõõmsad, et kodumaa oli taas rataste all ja poes oli mõnus jälle eesti keeles suhelda.

Selline oli meie Itaalia reis, millega - me usume - kõik väga rahule jäid. Reisiseltskond oli väga tore. Kolm isa: Virko, Gerri ja Risto hoolitsesid, et meil oleks huvitav. Kui vaja, siis tohterdasid. Kindlasti jäävad kõigile meelde need ilusad riigid ja linnad, kõik need naljad ja lood, mis sündisid. Täname Saue valda ja Saue gümnaasiumi toetuse eest.

MIINA-TRIIN HANIKAT, ANETTE ARULEPP

Riisipere lasteaia sügislaad 9. oktoobril

Kutsume kohalikke kauplaid - küpsetajaid, hoidistajaid, aednikke, käsitöölisi ja meisterdajaid - pakkuma oma väärt kraami lasteaia sügislaadal, 9. oktoobril kell 16.30-18.30.

ENEKEN MARIPUU

Lisaks paneb iga rühm letile lapsevanemate ja vanavanemate abiga valminud kaup, et koguda raha laste ühistegevusteks.

Lettidele on väga oodatud ka heas korras kasutatud lasteriided ja mänguasjad.

Laada avab laste esinemine. Lastele pakutakse erinevaid tegevusi: osaleda

saab savi töötoas, laste rõõmuks on kohal näomaalija.

Kauplemine toimub lasteaia varjualustes ja toimub kindlasti iga ilmaga, kõik inimesed on laadale teretulnud!

Eelmisel aastal korraldasid Riisipere lasteaed ja Nissi kultuurikeskus ühiselt mihklilaata, kus ilusa ilma ja hea tujuga sai veedetud meeleolukas õhtupoelik.

Riisipere kultuurimaja taga Nissi kirikumõisa par-

TÄNAME

Maris Retu, Laitse Rallipark, MOMU mootorispordimuuseum, Sarah Liis Seppel, Riisipere lasteaed, Ivar Espenberg ja Loovuspood, Rita Kadak, Rene Kask ja Saidafarm, Nissi kultuurikeskus, Erika Boltova-Haas, Raivo Oisma, Eliis Viljaste, Saima Kuldla, Mari-Liis Simovart, Kai Marjamäe, Anni Kendra, Piret Põllukivi, Kristel Orutalu, Anneli Võõras jpt

gis toimunud jaanipäeval oli Riisipere lasteaed väljas külluslikult kaetud õnneloosi letiga, milles iga loos võitis.

Kogutud raha eest soetati lasteaia noorimatele laste-

le pealeistutavaid autosid ja suurematele korraldatakse õppekäike.

Tere tulemast sügislaadale 9. oktoobril kell 16.30-18.30 Riisipere lasteaeda!

Ülevaade Saue valla ettevõtluse hetkeseisust. Milline on pilt valla ettevõtlusmaastikul pärast haldusreformi?

2017. aasta haldusreform ei muutnud ainult Saue valla piire, vaid mõjutas ka Saue vallas tegutsevate ettevõtete arvu.

EDUARD LAUR
HEAK-i ettevõtluskonsultant

Aktiivne ja edukas ettevõtlus tähendab omavalitsuse jaoks ühest küljest maksutulu ja omavalitsuse territooriumil elavatele inimestele võimalust leida kodu lähedal tasuvat tööd. Teisest küljest tähendab ettevõtlus omavalitsuse jaoks täiendavaid kohustusi, muuhulgas kindlustada vallas tegutsevatele ettevõtetele soodsad tingimused majandustegevuse arendamiseks.

Sama meeleolu on kohustusel ettevõtetel. Lisaks elanike tööga kindlustamisele ka olla ausad maksumaksjad ja kindlustada, et nende maksumused laekuvad koguvalda.

Selleks, et ettevõtlust puudutavates otsustes ja tegevustes õigel teel püsida, palus Saue vald appi Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskuse (HEAK), saamaks detailset pilt ettevõtluse olukorrast vallas.

HEAK on avalikes huvides maakonna tasemel tegutsev sihtasutus, mille üks tegevuseesmärkidest on kohaliku ettevõtluse toetamine. Läbi ettevõtetele pakutavate nõustamisteenuste, on HEAK pidevas kontaktis maakonna väikeste ja keskmiste ettevõtetega.

Analüüsi koostamisel on kasutatud sisendina ettevõtete esitatud majandusaasta aruandeid.

Et paljudel ettevõtetel on 2017. aasta aruanded veel esitamata, valmis raport 2016. majandusaasta seisuga. Analüüsis on vaatluse all territoorium, mis 2017. aasta haldusreformi järgselt moodustas praeguse Saue valla.

Ülevaade Saue valla ettevõtluse hetkeseisust.

Milline on pilt valla ettevõtlusmaastikul pärast haldusreformi?

2016. aasta lõpu seisuga oli territooriumil, mis 2017. aasta haldusreformi käigus moodustas uue Saue valla, registrisse kantud kokku 2774 ettevõtet, mis tähendab, et peaaegu iga kaheksa valla elaniku kohta on registrisse kantud üks ettevõtte, mis on muljetavaldav.

Kaevudes aga numbritesse, hakkavad välja tulla murekohad.

Kõigest veidi rohkem kui 2100 ettevõtet olid majandusaasta aruandes deklareerinud kas täistöökohaga töötajaid või maksanud töötajatele palka.

Veelgi murelikumaks läheb pilt, kui valimist eraldada ettevõtteid, kus on ainult üks töötaja ja kus tööjõukulud töötaja kohta on märgatavalt alla Eesti keskmise, ehk ettevõtteid, mida kasutatakse põhitöö kõrvalt lisatulu teenimiseks või investimistegevuseks või vara halduseks.

Pärast seda jääb Saue valla aktiivsete ehk reaalseid töökohti loovate ettevõtete arvaks 2016. aasta lõpu seisuga 637 ettevõtet. Need ettevõtteid on loonud kokku 7153 töökohta. Võrrelduna 2015. aastaga kasvas Saue valla ettevõtetes tööga hõivatute arv 6,78% võrra.

Lugejat huvitab kindlasti küsimus, kuidas jaotub ettevõtlus Saue valla territooriumil.

Et võtta arvesse Saue valla eri piirkondade ajaloolisi ja geograafilisi eripärasid, on Saue valla arengukavas valla territoorium jaotatud kantideks.

Kuidas jaotub ettevõtlus kantide vahel?

Ootuspäraselt on kõige

Loodud töökohti 1000 elaniku kohta

Piirkond	Elanike arv	Töökohti	Töökohti 1000 elaniku kohta	Erinevus keskmisest
Linnaline piirkond	12 600	5 815	462	31,25%
Saue ümbrus	1 350	85	63	-82,10%
Hüüru kant	1 100	638	580	64,77%
Ääsmäe kant	1 700	262	154	-56,25%
Laitse-Ruila kant	1 350	49	36	-89,77%
Haiba-Kernu kant	650	54	83	-76,42%
Riisipere kant	1 200	77	64	-81,82%
Turba kant	1 450	173	119	-66,19%
Eesti keskmine töökohti 1000 elaniku kohta			352	
	21 400	7 153	334	-5,11%

suurem ettevõtlusaktiivsus linnalises piirkonnas, mis hõlmab Saue linna, Laagri alevikku ja nende vahetut ümbrust.

Linnalises piirkonnas (elanike arv 12 600) tegutseb koguni 76,3% ehk 484 ettevõtet 637-st aktiivsest ettevõttest. Analüüsis liigitati aktiivseteks ettevõteteks, need, milles oli vähemalt kaks täistöökohaga töötajat. Linnalises piirkonnas ettevõtete poolt oli loodud 76,85%, täpsemalt 5815 töökohta valla 7153-st töökohtast.

Linnalises piirkonnas järel on ettevõtluse aktiivsuse poolest teisel kohal Hüüru kant (1 100 elaniku), kus tegutseb 32 ettevõtet, mis on loonud 638 töökohta.

Kolmandal kohal oli Ääsmäe kant (1 700 elaniku), kus tegutseb sama moodi 32 ettevõtet, kuid loodud töökohtade arv on väiksem - 262.

Edasi tulevad Turba kant (1 450 elaniku) 23 ettevõtte ja 173 töökohta, Haiba-Kernu kant (650 elaniku) 18 ettevõtte ja nende loodud 54 töökohta, Riisipere kant (1 200 elaniku) 20 ettevõtte ja 77 töökohta ning Laitse-Ruila kant (1 350 elaniku) 16 ettevõtte ja 49 töökohta.

Kuna niinimetatud kantide elanike arv on erinev, heidame võrdlusemomendi saamiseks pilgu kantis loodud töökohtade arvule tuhande elaniku kohta.

Statistikaameti andmete

Ettevõtete liigitus vastavalt näitajatele

Ettevõtte kategooria	Töötajate arv (aastane tööühik)	Aastakäive *	Aastabilansi kogumaht *
SUUR	rohkem kui 250	ületab 50 miljonit eurot	ületab 43 miljonit eurot
KESKMINE	vähem kui 250	ei ületa 50 miljonit eurot	ei ületa 43 miljonit eurot
VÄIKE	vähem kui 50	ei ületa 50 miljonit eurot	ei ületa 10 miljonit eurot
MIKRO	vähem kui 10	ei ületa 2 miljonit eurot	ei ületa 2 miljonit eurot

* Ettevõtte võib ise valida endale soodsama variandi, kas ta arvestab bilanssi või aastakäivet. Ei ole vaja rahuldada ilmingimata mõlemat finantsnäitajat, vaid piisab ühest. Aastakäibest peab välja jätma käibemaksu ja muud kaudsed maksud.

kohaselt oli 2016. aasta IV kvartalis Eesti palgatöötajate arv 580 300, neist 116 757 olid rahandusministeeriumi andmetel hõivatud valitsus- ja sotsiaalkindlustuse ametikohtad. Mis teeb erasektori loodud töökohtade arvaks 463 543 töökohta ehk keskmiselt 352 töökohta iga tuhande elaniku kohta.

Kui me vaatame Saue valla aktiivsete ettevõtete poolt 2016. aastal loodud töökohtade arvu ja Saue valla territooriumil samal aastal elanud inimeste arvu, saame, et Saue valla territooriumil tegutsevad ettevõtteid on iga 1000 valla elaniku kohta loonud 334 töökohta, mis on veidi alla Eesti keskmise. Heites pilgu, kuidas suhestub kandi töökohtade arv kandi elanike arvuga saame tulemuse, mida näeb lisatud tabelis (Loodud töökohti 1000 elaniku kohta).

Mõneti üllatuslikult on tuhande elaniku kohta suurima töökohtade arvuga Hüü-

ru kant, kus töökohti tuhande elaniku kohta on koguni 64,77% ehk ligi kaks kolmandikku Eesti keskmisest rohkem.

Alles teisel kohal on linnaline piirkond, kus loodud töökohtade arv ületab Eesti keskmist ligi ühe kolmandiku võrra, täpsemalt 31,25%. Ülejäänud kantides on loodud töökohtade arv tuhande elaniku kohta võrrelduna Eesti keskmisesse kordades väiksem.

Nii suured erinevused võivad ühest küljest olla märk sellest, et maapiirkondade elanike hulgas on rohkem neid, kes ei ole tööturul aktiivsed. Kuid kindlasti viitab see sellele, et madalama töökohtade arvuga piirkondade elanikud kulutavad igapäevaselt aega, et sõita elukohast tööle kas valla piires või pealinna ning õhtul koju tagasi.

Mida saab kohalik omavalitsus teha, et soodustada vallas loodud püsivate, töötajale elukohalähedaste ja

hästi tasustatavate töökohtade arvu kasvu?

Vastust selle küsimusele tuleb otsida, küsides kolm miks küsimust. Esiteks, miks on just Hüüru kandi ja linnalises piirkonnas ettevõtteid olnud nii edukad töökohtade loomises? Teiseks, miks on Ääsmäe kandi neli suuremat tööandjat ja Turba kandi neljast suuremast töötleva tööstuse tööandjast kolm omas kantis sisuliselt ühel ruutkilomeetril?

Kõrvalt vaadates on põhjus selles, et neis piirkondades on omavahel tasakaalus kolm mõjurit: infrastruktuur, logistiliselt hea asukoht nii toorme kui valmistootdangu seisukohalt ja oskustööjõu olemasolu kohapeal või selle ligipääsetavus. Eelmises lauses on rõhk sõnal – tasakaalus.

Ainult ühe teguri, näiteks mugava ja tasuta transpordi arendamine on nagu kahe teraga mõök. Teoorias võib see elavdada oskustööliste ligipääsetavust valla maapiirkondades asuvate

Saue valla ettevõtete TOP töötajate arvu järgi

Ettevõtte nimetus	2015 Töötajate arv	2016 Töötajate arv	Töötajate arvu muutus	% Töötajate arvu muutus	2015 Keskm. Brutopalk	2016 Keskm. Brutopalk	Brutopalka Muutus	Brutopalka muutus %
Terve Pere Aptek OÜ	410	444	34	8,29%	1 350	1 385	36	2,66%
HesePeople OÜ	393	402	9	2,29%	661	724	63	9,54%
osaühing Harmet	328	394	66	20,12%	1 343	1 593	250	18,62%
Aktsiaselts E-Betoonelement	283	299	16	5,65%	1 396	1 529	133	9,50%
Osaühing Karl Storz Video Endoscopy Estonia	150	177	27	18,00%	1 562	1 480	-82	-5,26%
Aktsiaselts Fors MW	149	151	2	1,34%	1 558	1 668	111	7,12%
Lantmännen Unibake Estonia AS	150	139	-11	-7,33%	981	1 176	195	19,92%
Aktsiaselts Santa Maria	144	137	-7	-4,86%	1 910	1 650	-260	-13,64%
Aktsiaselts Sagro	115	123	8	6,96%	857	839	-17	-2,02%
MAGNUM LOGISTICS OÜ	103	115	12	11,65%	1 090	1 102	13	1,16%
Aktsiaselts Neiseri Grupp	103	103	0	0,00%	1 040	1 063	23	2,20%
Saue Production osaühing	104	102	-2	-1,92%	1 360	1 434	74	5,43%
Diapol Granite OÜ	102	97	-5	-4,90%	2 397	1 631	-766	-31,97%
aktsiaselts PLASTO	98	96	-2	-2,04%	1 006	1 023	18	1,76%
TAMRO EESTI OÜ	90	92	2	2,22%	1 855	1 920	66	3,55%
Kokku	2 722	2 871	149	5,47%	1 288	1 328	40	3,10%

Saue valla ettevõtete jaotus valdkonna ja suuruse järgi

EMTAK - JAGU	1 Suur	2 Keskmine	3 Väike	4 Mikro	Kokku
Töötlev tööstus	1	7	23	83	114
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1	1	16	96	114
Ehitus			4	99	103
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus			1	62	63
Veondus ja laondus		1	7	44	52
Majutus ja toitlustus			1	42	43
Haldus- ja abitegevused			2	34	36
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük			1	21	22
Kinnisvaraalne tegevus				21	21
Info ja side				17	17
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne				14	14
Haridus				10	10
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg				9	9
Muud teenindavad tegevused				7	7
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus				5	5
Finants- ja kindlustustegevus				5	5
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine				1	1
Mäetööstus			1		1
Kokku	2	9	56	570	637

Saue valla ettevõtete jaotus töötajate arvu järgi valdkonnas

EMTAK - JAGU	Ettev. Arv	2015 Töötajad	2016 Töötajad	% Töötajate arvust	Töötajate muutus	Töötajate muutus %
Töötlev tööstus	111	2 856	3 137	43,86%	281	9,84%
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	111	1 149	1 222	17,08%	73	6,35%
Veondus ja laondus	52	586	594	8,30%	8	1,37%
Haldus- ja abitegevused	36	581	586	8,19%	5	0,86%
Ehitus	101	537	563	7,87%	26	4,84%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	22	240	233	3,26%	-7	-2,92%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	61	183	204	2,85%	21	11,48%
Kinnisvaraalne tegevus	21	122	118	1,65%	-4	-3,28%
Haridus	10	98	115	1,61%	17	17,35%
Majutus ja toitlustus	43	83	100	1,40%	17	20,48%
Mäetööstus	1	80	78	1,09%	-2	-2,50%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	14	56	65	0,91%	9	16,07%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	9	30	38	0,53%	8	26,67%
Info ja side	17	31	30	0,42%	-1	-3,23%
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	5	26	25	0,35%	-1	-3,85%
Muud teenindavad tegevused	7	26	25	0,35%	-1	-3,85%
Finants- ja kindlustustegevus	5	11	15	0,21%	4	36,36%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1	4	5	0,07%	1	25,00%
Kokku	627	6 699	7 153	100,00%	454	6,78%

ettevõtete loodud töökoh-tadele, aga samas võib see praktikas tekitada olukorra, kus kaugemate piirkondade tööealisel elanikkonnal on kergem, mugavam ja kiirem jõuda tööle linnalisse piir-konda või Tallinnasse.

Infrastruktuuri seisu-kohast vaadates on osade eelnimetatud suuremate tööandjate asukoha valikut mõjutanud sinna rajatud tööstuspargid ja teiste pu-hul on ettevõtted saanud ära kasutada enne Eesti taasise-seisvumist ehitatud rajatisi.

Kolmas miks küsimus, mille vastus aitaks meeli-tada Saue valda uusi ette-võtjaid ja suurendada valla loodud töökohade arvu, on järgmine: miks on mitmed ettevõtted valinud asuko-haks just Saue valla?

Üks uutest Saue valda kolinud ettevõtetes on Karl Storz Video Endoscopy Es-tonia, mis alustas tegevust 2016. aastal ja haaras kohe uue tulijana valla ettevõtete müügitulu edetabelis kõrge viienda koha.

Saue valla ettevõtete panus valla arengusse

Kuidas mõõta ettevõtluse panust valla arengusse. Hin-damaks ettevõtete panust oma piirkonda, on asjakoha-ne kasutada mõõdikut, mida nimetatakse lisandväärtu-seks. Lihtsustatult sisaldab see endas nii ettevõtte maks-tud töötajate palgakulusid, vaatlusaluses perioodis in-vesteeringute katmiseks teh-tud kulusid ja kasumit.

Lisandväärtuse loomi-sesse annavad Saue vallas kõige suurema panuse tööt-leva tööstuse ettevõtted, mida oli vallas kokku 111. Need 111 ettevõtet andsid 46,7% ehk peaaegu poole

kõikide Saue valla ettevõtete lisandväärtusest.

Sama moodi olid töötle-va tööstuse ettevõtted suuri-mad tööandjad, luues valla territooriumil 3 137 töökoh-ta, mis on 43,86% kõikidest vallas loodud töökohtadest.

Kas Saue valla ettevõtted on head tööandjad?

Otsustades keskmise bruto-palga järgi, siis jah. Võrrel-des Eesti 2016. aasta kesk-mise brutopalgaga, maksid Saue ettevõtted keskmiselt 123 euro võrra kõrgemat kuupalka.

Töötlevas tööstuses, mis domineerib Saue valla ette-võtlust loodud lisandväärtu-sega, maksid ettevõtted töö-tajatele keskmisel 218 eurot rohkem kui Eesti keskmine kuupalk.

Ettevõtete väljakutsed

Kus näevad ettevõtjad suuri-maid väljakutseid ja tulevi-ku kasvu mõjutavaid riske. Vestluses ettevõtjatega ni-metab enamus neist esimese tegurina kvalifitseeritud töö-jõu nappust. Tööjõu nappus avaldab ühest küljest survet tööjõukulude kasvule ja tei-sest küljest paneb ettevõtjad mõtlema ettevõtte teistesse regioonidesse, ka Eestist välja, kolimisele.

Tööjõukulude kasv koos teiste sisendhindade - ener-gia ja kütuse hindade kas-vuga - sõövad ettevõtete ka-sumlikkust.

Kuidas omavalitsus saab siin ettevõtjaid toetada?

Siin tuleb appi HEAK, mis pakub Saue valla ettevõte-tele nõustamist. Oktoobri algusest läheb käima di-gitaliseerimise- ja perso-naaliakadeemia, mis on suunatud ettevõtjate enim-nimetatud kahe väljakutse leevendamiseks.

Digiakadeemia eesmärk on läbi töötleva tööstuse protsesside digitaliseerimise ja automatiseerimise tõsta Saue valla ettevõtete konku-rentsivõimet.

Personaliakadeemia ees-märk on anda ettevõtjatele teadmisi ja oskusi, kuidas suuremas ulatuses ära kasu-tada olemasolevate töötajate potentsiaali ning maandada riske, mis võivad realiseeru-

da võtmetöötajate ajutise või alalise kõrvale jäämisega.

Kõik Saue valla ettevõt-jad on oodatud digi- ja per-sonaliakadeemia avatõr-tusele, mis toimub 9. oktoobril Keilas. Üritusele registreeri-mine ja informatsioon esine-jate kohta on leitav HEAK-i kodulehelt või juuresolevalt lingilt www.heak.ee/a3-ava-seminari-kava/. Otselink nu-tiseadmest vaatamiseks

HEAK kutsub ettevõtjaid A3 akadeemiasse

Harjumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus (HEAK) kutsub ettevõtjaid A3 akadeemiasse. Avaseminar toimub 9. oktoobril kell 14 Keila linnavalitsuse suures saalis ja on ettevõtjatele tasuta.

A3 akadeemia koosneb kahest programmist: digiakadeemiast ja personaliakadeemiast. Need on teemad, mis on tänasel päeval väga aktuaalsed. Lisainfo www.heak.ee/ettevotjale/a3-akadeemia/.

Digitaliseerimine on üks neist valdkondadest, kus küsimus ei ole mitte selles, kas digitaliseerimine annab konkurentsie-lise, vaid selles, kui kiiresti konkurendid eest ära liiguvad, juhul kui digitaliseerimisega mitte kaasa minna.

Ameerika jalgpalli NCAA FBS liigas kõige suuremat võitude arvu rekordit hoidev legendaarne treener Joe Paterno on öel-nud: „Kui sa ei muutu paremaks, siis muutud sa nõrgemaks.“

See tsitaat iseloomustab väga ilmekalt ka ettevõtluses toi-muvat konkurentsi ja digitaliseerimine on täna üks neist hoo-badest, mis saab aidata ettevõtetel olla pidevas arengus.

Loe lähemalt www.heak.ee/ettevotjale/a3-akadeemia/digi-akadeemia/.

Personalijuhtimine. Oskustööjõu nappusest on ettevõtjad rääkinud juba aastaid ja prognoosid tulevasteks perioodideks ennustavad olukorra halvenemist. Ettevõtjate võimuses ei ole tekitada üleöö Eestisse uut tööjõudu. Küll aga on neil võimalik keskenduda sellele, kuidas maksimaalselt ära kasutada ole-masolevate töötajate potentsiaali.

Loe lähemalt www.heak.ee/ettevotjale/a3-akadeemia/per-sonaliakadeemia/.

Mõlemad programmid on suunatud Harjumaa ettevõtetele digitaliseerimise taseme tõstmiseks ja kvalifitseeritud tööt-a-jate potentsiaali rakendamiseks ettevõtte kasvumootorina. Digiakadeemia peamine sihtgrupp on tootmisega tegelevad ettevõtted, personaliakadeemia programm on mõeldud kõigile tegevusvaldkonnast sõltumata.

EDUARD LAUR
HEAK-i ettevõtluskonsultant

LC Saue osales maailmakoristuspäeval

Saue mõisapargi äärealadel seisis pikka aega kõigi poolt unustatud metallist soojak, mille ka-sutusväärtus oli aastatega olematuks muutunud.

Seda märkasid Saue lion'id ja ühiselt küpses plaan muuta seegi nurgake meie koduvallast puhtamaks. Koristusaktsioon algas reede, 14. septembri pärastlõunal.

Rühm teotahtelisi lion'eid asus hoogsalt tegutsema ja kell seitse õhtul oli „plats puhas“.

Juuresolevatel fotodel on näha soojaku asukoht enne ja pä-rast koristusaktsiooni.

TÕNU KUMARI
LC Saue pressisekretär

Foto: Tõnu Kumari

Päevakeskus käis Ida-Virus eelarvamusi kummutamas

Saue Päevakeskuse reisiseltskond võttis ette järjekordset reisi, sel korral Virumaale. Kiire kohvipaus Viitnal ja edasi, giid Sirje tutvustamas tee äärde jäävaid paiku, ajalugu ja tänapäeva.

ELINA MÄGI

Esimene peatus oli Purtses. Pärast väikest jalutuskäiku jõudsim eestlaste pühapaika Hiimäele, kuhu alustati 1991 „Kurjuse Ohvrite Lei-napargi“ rajamist tamme-de istutamisega. Praeguseks on oma tammed istutanud kõikide maakondade ja pal-jude organisatsioonide esi-ndajad, samuti presidendid Meri ja Rüütel.

Murule on kujundatud Eestimaa kaart, millel arvud kõikidest maakonda-dest küüditatute kohta.

17. sajandil rajatud Saka mõisahooned on saanud uue hingamise 2010. aastal. Mõisaparki on rajatud kivi-mite ekspositsioon, kus saab ülevaate erinevate ajastute kivimist. Käisime ka Ki-visilla jõe juures ja ronisime Saka mõisa meretorni, kust avanes lummas vaade mere-le ja lahes asuvatele saartele. Eesti kõrgeima, Valaste

jõe kõrgus on 30,5 meetrit, aga see ei ole looduslik, vaid saab vee Kaasikvälja kui-venduskraavist ehk Valaste ojast.

Platvormidelt on võima-lik näha geoloogilisi kihis-tusi, praegu on platvormid taastamise ootel ja külasta-jatele suletud. „Tänu“ kui-vale suvele on kõik joad veerohkuse minetanud.

Lõunatasime Toilas Vana Fregati Pubis ja suun-dusime Oru parki.

Oru lossi ja pargi rajas 19. sajandil Grigori Jelis-sejev, üks jõukamaid vene kaupmehi. 1935 ostsid Eesti töösturid kompleksi ja kin-kisid selle president Pätsi-le suveresidentsiks. Teises maailmasõjas loss hävis.

Park on praegu hästi hooldatud. Seal kasvab üle 300 puu- ja põõsaliigi, kau-nilt on kujundatud peenrad, ilusad alleed. Käisime uu-distamas grotti, Pääsupesa ja Hõbeallika koobast. Ilm oli ilus ja pargis jalutajaid

Päevakeskuse reisiseltskond Oru lossi aias.

rohkesti. Oli tulnud perede-ga kaunist ümbrust ja ilusat ilma nautima.

Sillamäe oli alles hiljuti suletud ja nii mõnigi meie seltskonnast sattus sinna esimest korda. Linnaks sai Sillamäe 1957. aastal. 1949. aastal ehitatud kultuurimaj-ja jõudsim 10 minutit enne sulgemist, sestap lubati vaid korraks üle ukse saali pii-luda. See jättis suursuguse mulje 414 punasest same-tist tooli, uhkete loožide ja võimsa kristall-lühtriga laes. Toreteev oli ka sam-mastega fuajee.

Maja oli äsja läbinud renoveerimise. Selles on esinenud Alla Pugatšova, aga ka meie Apelsin. Kul-tuurimaja juurest viib alla

trepistik puiesteele, piki mida saab jalutada mere äärde. Kahel pool teed on 1950-ndate aastate uus-klassitsistlikud hooned - kõik kenasti korda tehtud. Tegime linnas bussiekskur-siooni koos giidi kommentaaridega.

Järgnes Vaivara Sinimägede muuseum, mis on koha leidnud Vaivara mõisa aias ja sepikojas. Väljapanek on pühendatud 1944. aasta lahinguile Narva jõel ja Sini-mägedes. Grenaderi mäele on rajatud Sinimägede lahingu memoriaal, kus 1994. aastast toimuvad igasuvised sõjaveteranide kokkutule-kud.

Narva-Jõesuus saime palavuse leevenduseks me-

res käia, et siis juba edasi Narva sõita. Majutusime hotellis Inger.

Õhtusse mahtus jalutus-käik giidiga: Pimeaed, mis kahjuks on renoveerimisel, vaade Jõe promenaadile, raekoda ja Narva kolledž.

Hommiikul jätkus tutvumine Narvaga: promenaad, kindluse hoov. Tegime pilte üle jõe asuvast Ivangorodi kindlusest, ostime suveniire. Käisime Rootsi lõvi juures ja külastasime Aleksandri kirikut.

Väga huvitav oli ekskursioon Kreenholmi, kus kohalik giid Tiina tegi meile põhjaliku ringkäigu, rääki-des 1857. aastal rajatud vab-riku ajaloo ja tänapäevast. Vabrikul hiilgeajal töötas

seal ligi kümme tuhat ini-mest, oli oma haigla, post-kontor, kauplus jne. Kurb oli vaadata, et sellise suure-pärase kompleksiga ei osata tänapäeval midagi ette võtta. Lõpetuseks külastasime veel õigeusu ülestõusmise peakirikut.

Tagasiteel käisime Bal-timaade suurimas, Konju kitsefarmis, degusteerisime tooteid: kitsepiima, jogur-tit ja mitut sorti täidistega juustupalle. Kõike seda võis ka kaasa osta.

Kaks päeva huvitavaid elamusi ja nii mõnigi eelarvamus sai kummutatud seos Ida-Virumaaga. Tänu Saue päevakeskuse tublide-le töötajatele, giidile ja roo-likeeraja Agule.

Väärtustades vanavanemaid, külas vanaema Nataljal

Septembrikuu teisel pühapäeval tähistame vanavanemate päeva.

Lapsed saavad vanavanematega vähe koos olla, sest tänapäeva vanaemad peavad tööl käima ja ei saa lapselapsi väga „nunnutada“. Seda kallimad nad on, kui lapselapse jaoks aega leiavad ja koos midagi ette võtta saavad.

TIINA UMBSAAR
Turba lasteaia õpetaja

Reede, 7. septembri hommikuringis alustasin juttu saabuvast vanavanemate päevast. Lapsed rääkisid, mis on nende vanaemade ja vanaisade nimed ning mis töid nad teevad.

Esmapäevaks jäi lastel

välja uurida, mis on nende vanavanemate nimed, sest reedel oli lapsi, kelle vana-ema oligi ainult „linna-vanaema“, „Paide vanaema“, „mummi“, „njanja“ või „mamma“. Kuid oli ka neid, kes teadsid nii vanaema kui vanaisa nime.

Pärast hommikusööki võtsime Buratino rühmaga

ette väikese matka loodusesse, et igaüks saaks oma kotikesse sobivaid lehti või lilli korjata.

Laste suureks imestuseks leidsime ka võililli ja sinikellukesi. Üks poistest küsis koguni: „Kas jälle on kevad käes?“. Kevadel oli ju meil võililledest juttu olnud.

Tagasi lasteaia rõdul, said lapsed valida meeldivat värvi kaardi ja enda kotikest sobiva materjali - lehed, õied, õielehed - selle peale panna. Iga kaart jäi omaleoline ja huvitav ning mis peasi, noore kunstniku enda loodud.

Leppisime Aleksei isaga kokku, et läheme külla tema ema töökohta, kuna see asub Turbas. Vanaema pidi veel AS-i Kütteks ülemuselt loa saama.

AS Kütteks on spetsialiseerunud erilaadsete, suu-

regabariidiliste seadmete ja ehituslike keevituskonstruktsioonide tootmisele. Ei teadnud minagi, mis ametit vanaema Natalja ettevõttes peab.

Vanaema Natalja ootas meid juba välisukse ees. Teekond jätkus kohvikusse, kus vanaema töötab toitlustajana. Toita tuleb tal 40 inimest.

Esitasime lastega võrustajale tervituslaulu. Saime teada, et soe supp ja praad tuuakse kohale, aga pirukaid, kohvi ja kooki teeb vanaema kohapeal. Sooja toidu tegemiseks kohapeal puuduvad nõutud tingimused.

Müümisele lisaks hoiab ta korras ja puhtad ruumid ning peseb nõud.

Laste suureks rõõmuks pakkus vanaema Natalja neile pannkooki vaarika toormoosiga. Lapsed said nõud

Foto: Tiina Umbsaar

Laste suureks rõõmuks pakkus vanaema Natalja neile pannkooki vaarika toormoosiga.

ise ära viia sinna, kuhu suured külastajadki. Aleksei vanaema sooja kallistuse saatel asusime tagasiteele.

Eks vanaemad tahavad ikka lapselapsi hellitada. Nii oli temagi meile sellel hommikul kõigi vanaema. Aitäh

imemaitsvate pannkookide eest!

Kui aga vanaema mate-maatikat õpetab, siis kindlasti paremini kui keegi teine. Ta võtab selleks appi karamelle, šokolaadi ja lõpuks lubab summa ära süüa.

Sügis Saue päevakeskuses

2. novembrini on avatud Õie Väärtnõu tikandite näitus.

- 1.-5. oktoober elukestva õppe nädal.
- 27. septembril kell 10.00 Hindpere Oitka.
- 27. septembril kell 16.00 seltsingu Tammetõru koosviibimine.
- 27. septembril kell 18.00 lauluklubi.
- 2. oktoobril kell 9.30 Saue Linna Invaühingu koosolek.
- 11. oktoobril kell 13.00 raamatuklubi.
- 18. oktoobril kell 13.00 reisi klubi. Elina Mägi räägib Venemaa ja Narva reisist.
- 18. oktoobril kell 18.00 lauluklubi.
- 25. oktoobril kell 15.00 kohviklubi.
- 5. novembril kell 13.00 külastame mütsivabri-

kut Velmard Tallinnas Tondil. AS Velmard on kodumaisel kapitalil põhinev ja juba 20 aastat peakatete õmblemisele spetsialiseerunud ettevõtte, oma tegevusalal üks juhtivaid vabrikuid nii Baltikumis kui Skandinaaviamaades. Tutvume mütsi tegemise erinevate tehnoloogiatega ja kõikvõimalike erinevate mütsidega. Kohapeal pood. Osalejatel palume registreerida päevakeskuses.

- 7. novembril avame Maire Mugamäe käsitsi valmistatud köögitekiitide näituse. Võimalik osta põllesid, pajalappe jm.
- 13. novembril sünnipäevapidu Saue noorte-keskuses kell 11.00-13.00 neile, kel aastaid 65 ja enam ning sünnipäev oktoobris, novembris või detsembris.

Elukestva õppe nädal: spordipäev, viktoriin, kokkamine, Väike-Maarja ja rabamatk

1. oktoobril kell 12.00 spordipäev Saue noorte-keskuses

Õpime tundma ja proovime järele kõik sportimise võimalused noorte-keskuses. Treener ja juhendaja noorte-keskuse poolt.

2. oktoobril kell 11.00 viktoriin Saue noorte-keskuses

Küsimused Andres Kaarmannilt. 3-4-liikmelised võistkonnad. Lisaks päevakeskuse võistkondadele osalevad ka külalised Nissist. Kõigil huvilistel palume eelnevalt registreerida telefonil 659 5070.

3. oktoobril õpime kokkama ja külastame Teko restorani

Sõidame 11.40 Sauelt välja bussiga. Osalejatel palume eelnevalt registreerida, menüüga saab

tutvuda www.facebook.com/TekoRestoran/ ja päevakeskuses.

4. oktoobril õpime tundma Väike-Maarjat ja selle ümbrust

Külastame muuseumi, Väike-Maarja kultuuri-keskuses kohtume sealse ansambliga Hõbelõng, käime Äntu järvel ja Emumäel. Täpsem teave kodulehel www.saupeaevakeskus.ee.

5. oktoobril kepikõnd Pääsküla rabas

Sõidame 10.40 Sauelt välja bussiga. Osalejatel palume registreerida. Söögid, joogid kaasa. Pikk roheluses.

SAUE PÄEVAKESKUS

Jalgrattaga – kus ja kuidas?

Algas kooliaeg ja tänavapildis on taas palju jalgrattureid. Seega on õige aeg üle korrata mõned soovitusel ja liiklusreeglid. Kui tead vastuseid alljärgnevatele küsimustele ja nende vastavalt käitunud, oled andnud panuse turvalisemasse liiklemisse.

MAANTEEAMET

Jalgrattaga sõitmine on lõbus ja sportlik tegevus. Et see turvaline oleks, peab jalgratas olema sõitjale sobiva suurusega ja töökorras.

Kas Sinu lapse jalgratas on talle sobiva suurusega?

Jalgratas on lapsele paras siis, kui harkisjalal, tallad maas, rattapulga kohal seistes jääb rattapulgani vähemalt paar sentimeetrit ruumi.

Kas kiiver on kohustuslik?

Jalgratturi pead kaitseb korralik kiiver. Kiivri kandmine on kohustuslik kõikidel kuni 16-aastastel jalgratturitel, vanematel soovituslik. Kiiver kaitseb pead vaid siis, kui see on paraja suurusega ja õigesti kinnitatud.

Kus ja kuidas jalgrattaga sõita?

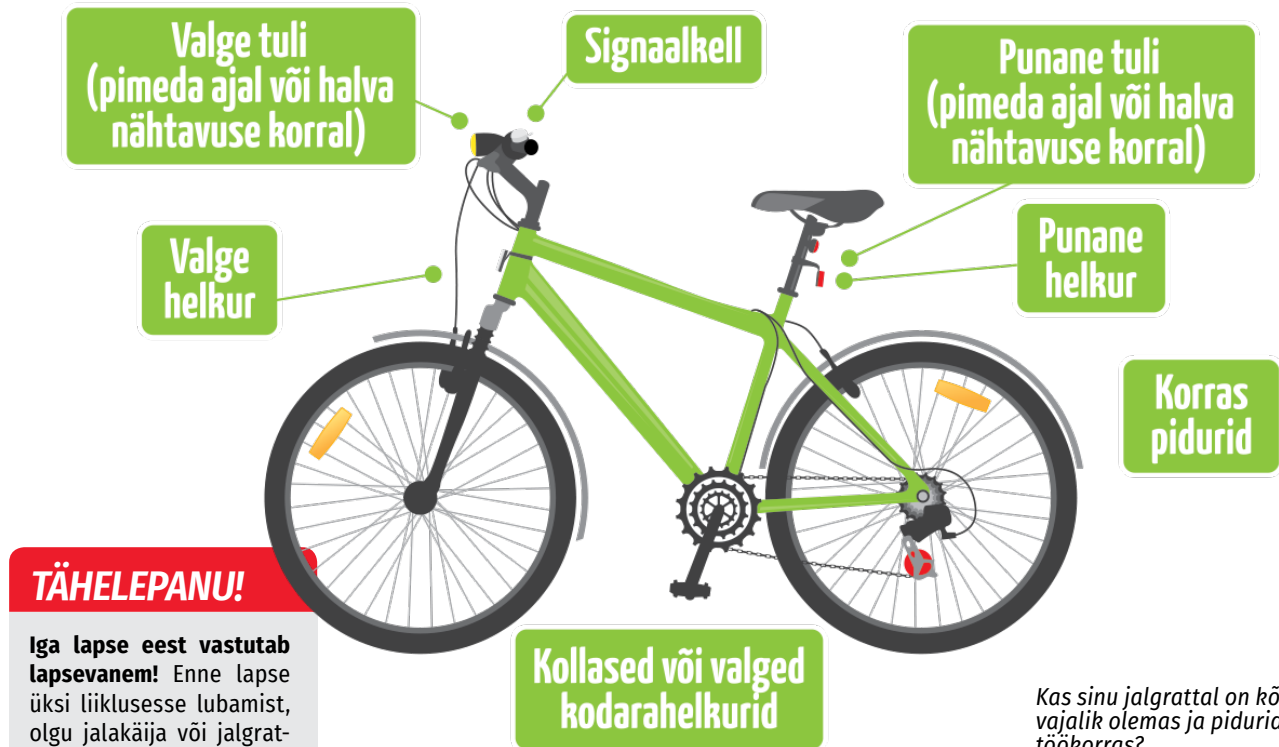
Alla 10-aastane juhiloata jalgrattur tohib sõita üksi kõnniteel, jalgratta- ja jalgteel ning õuealatel. Kindlasti peab iga lapsevanem lapsele liiklusreeglid selgeks tegema enne, kui ta lapse

üksi liiklusesse sõitma lubab. Kõige parem õpetus on isiklik eeskuju ning ühine koduümbruse läbisõitmine ja võimalike ohtlike olukordade läbiarutamine. Samal teel liiguvad ka jalakäijad ja viisakas jalgrattur kindlasti arvestab nendega.

Kõnniteel tohivad sõita kõik alla 13-aastased jalgratturid ja kuni kaks selle lapsega koos sõitvat täiskasvanut. Kõnniteel jalakäijate vahel tohib liikuda vaid jalakäija kiirusega. Selleks, et jalakäijaid mitte ehmata, saab jalgrattur tulekust juba eelnevalt kellaga märku anda. Lähenedes jalakäijale, vähendab jalgrattur sõidukiirust ja möödub kõndijast ohutus kauguses.

Kui kõnniteel või jalgratta- ja jalgteel liikuva jalgratturi teele jääb bussipeatus, siis peab jalgrattur andma teed bussile minevatele ja bussilt tulevatele jalakäijatele.

Kui lapsevanem on lapse üks liikluses osalemiseks ette valmistanud, koolitee koos jalgrattaga korduvalt läbi sõitnud ja kõik ohuolukorrad läbi arutanud, tohib koolilaps mööda kõnniteed,

TÄHELEPANU!

Iga lapse eest vastutab lapsevanem! Enne lapse üksi liiklusesse lubamist, olgu jalakäija või jalgratturina, on iga lapsevanema kohustus veenduda, et tema järeltulija on valmis üksi liikluses osalema, mõistab ümbritsevat ja oskab ohutult liigelda. Liiklusteadmisi saab jalgrattur kontrollida, lähendades liikluste liikluskasvatuse.ee lehel.

jalgratta- ja jalgteed või õuealateed üksi kodust kooli sõita sõltumata vanusest ja jalgratturi juhiloa olemasolust. Seejuures on äärmiselt oluline pöörata tähelepanu lapse jalgratta tehnilisele korrasolekule ja kiivri korrektsele kasutamisele.

Kuidas ohutult sõiduteed ületada?

Kui jalgratturil on vaja teed

ületada, on seda kõige ohutum teha jalakäijatele mõeldud sõidutee ületamise kohtades, tulles jalgrattalt maha ja lükates seda enda kõrval.

Ületades ülekäigurada ratta seljas, tuleb enne sõidutee sõitmist hoog maha võtta ja veenduda tegevuse ohutuses. Autojuhid sõitvale jalgratturile teed andma ei pea, sõidutee tuleb ületada jalakäija kiirusega.

Millal sõita sõiduteel?

Sõiduteel või jalgrattarajal tohib jalgrattur sõita alates kaheksandast eluaastast ja seda koos täiskasvanud saatjaga. Üksi tohib jalgrattur sõiduteel sõita alates kümnendast eluaastast, kui tal on jalgratturi juhiloa. Sõiduteel sõitev jalgrattur peab olema väga tähelepanelik ja pidama kinni liiklusreeglitest. Sõiduteel sõitev jalgrattur on juht ja peab liikuma autodega samas suunas sõidutee parempoolse ääre lähedal. Selleks, et teised juhid jalgratturi plaane paremini mõistaksid, tuleb näidata enne manöövrit käemärguandeid.

Kas kõrvaklapid ja telefon kujutavad riski?

Kas sinu jalgrattal on kõik vajalik olemas ja pidurid töökorras?

Liikluses osaledes peab olema väga tähelepanelik. Ainuüksi liiklusreeglite heast tundmisest ei piisa. Kõrvaklappidest muusika kuulamine vähendab jalgratturi tähelepanu ja muudab liikluses osalemise ohtlikumaks. Telefonikõnedele vastamiseks peata ratas kõne ajaks ja jätkateekonda pärast kõne lõppu.

Kuidas saada jalgratturi juhiloa?

Maanteeameti teenindusbüroost on võimalik saada materjale, mille abil laps eksamikaks ette valmistada. Kui liiklusreeglid selged, tuleb registreerida sobivale eksamile. Materjalid ja eksami sooritamine on tasuta. Rohkem infot lähimast büroost.

Ülekäigukoht versus ülekäigurada – mis on mis?

Liiklusseaduse kohasel tohib jalakäija ületada sõiduteed ülekäiguraja või ülekäigukoha kaudu (väljumata selle piirest) või ristmikul. Nimetatud kohtadest kaugemal kui 100 meetrit tohib jalakäija sõiduteed ületada siis, kui sõidutee on mõlemas suunas hästi näha ja kui ta selle ületamisega ei tekita liiklusohu.

MONIKA HEINRAND

Maanteeameti ennetustöö osakonna juhataja

Seaduse mõistes on need sõidutee ületamise kohad - ülekäigurada või ülekäigukoht - võrdväärsed, välja arvatud teeandmise kohustuse osas.

Ülekäigukoht

Ülekäigukoht on sõidutee või jalgrattate ületamiseks jalakäijale ettenähtud, arusaadavalt rajatud ja asjakohaselt tähistatud. Seda ületades ei ole jalakäijal sõidukijuhi suhtes eesõigust. Jalakäijal on teed andmise kohustus, välja arvatud juhul, kui jalakäija ületab ülekäigukohal sõiduteed,

millele sõidukijuht pöörab.

Ülekäigukoha piirid võidakse tähistada ainult jalakäijale.

Ülekäigurada

Ülekäigurada on sõidutee või jalgrattate ületamiseks ettenähtud asjakohaste liikluskäitumise või teekattemärgisega tähistatud sõidutee või jalgrattate osa, kus juht on kohustatud andma jalakäijale teed. Ülekäigurada tähistatakse liikluskäitumise ja teekattemärgisega kõigile liiklejatele.

Kumb on turvalisem?

Mõlemal juhul saab liikluskorraldusvahendiga tähistada asja, mis on ehituslikult

Ülekäigukohal võib jalakäija teed ületada, aga tal puudub sõidukite ees eesõigus. See tähendab, et teed võib ületada alles siis, kui sõidukid on möödunud. Sõidukitel ei ole ülekäigukohal kohustust jalakäijale teed anda.

Ülekäigurada on liikluskäitumise või teekattemärgisega tähistatud, juht on kohustatud andma jalakäijale teed. Fotod: delfi.ee, liikluskasvatuse.ee

olemas. Jalakäija seisukohalt on kindlasti eelistatavam turvatunnet andev ülekäigurada, kuid kahjuks see turvatunne võib olla väga petlik.

Ülekäigurajal, arvestades liiklusõnnetuste statistikat, on teeületus võrreldes samaväärse ülekäigukohaga 26% ohtlikum.

Petlik turvatunne, mis põhineb jalakäija ootusel, et talle antakse teed, seab tegelikkuses teeületaja suurde ohtu. Ülekäigurada ületav jalakäija ei veendu sageli läheneva sõiduki olemasolust ning kahjuks ei ole juhid olenevalt sõidukiirusest ja liiklussagedusest alati teeandmise kohustuse täitmiseks valmis ega ka võimelised.

Liikluse korraldamisel tuleks eelistada ülekäigukohta, kuni teeületamise risk ülekäigurajal jääb väiksemaks.

Reguleerimata ülekäiguraja tähistamise põhitähtsused

- Asulateel, kus suurim lubatud sõidukiirus on 30, 40 või 50 km/h. Kiirus V85 ei tohi olla suurem lubatud piirkiirusest, mis üldjuhul eeldab liikluse rahustamise vahendite kasutamist. Kiirus V85 on sõidukiirus, mida ei ületa 85% juhtidest.
- Asulavälisel teel eeldusel, kui kiirus V85 ei ületa 50 km/h.
- Jalgteede jätkuvus peab olema mõlemal pool sõiduteed.
- Sõiduki nähtavuskaugus jalakäijale, kui seistakse sõidutee äärest kahe meetri kau-

gusel, peab olema lähtuvalt kiirusest vastavalt 40, 60 või 85 meetrit.

Ülekäiguradasid ei ehitata ega tähistata põhi- ja tugimaantee asulavälisel lõikudel ning teedel, kus kehtestatud suurim kiirus ei ole suurem kui 30 km/h, või õuealal.

Jalgrattaga liikluses

Kui jalgratturil on vaja sõiduteed ületada, on seda kõige ohutum teha jalakäijatele mõeldud sõidutee ületamise kohtades, tulles jalgrattalt maha ja lükates seda enda kõrval.

Ületades ülekäigurada jalgrattal sõites, tuleb enne sõidutee sõitmist hoog maha võtta ja veenduda tegevuse ohutuses.

Autojuhid sõitvale jalgratturile teed andma ei pea, sõidutee tuleb ületada jalakäija kiirusega.

Erandiks on olukord, mil jalgrattur ületab ülekäigurada, millele autojuht sõidab pöörat lõpetades. Siis on jalgratturil küll eesõigus, kuid sellistes olukordades on autojuhil jalgratturit eriti raske märgata ja on väga oluline, et jalgrattur alati veenduks, et sõidutee ületamine on ohutu.

NISSI PIIRKONNA EAKATE hooaja esimene HAAPSALU VEEKESKUSE KÜLASTUS TOIMUB 27. SEPTEMBRIL

VÄLJASÕIT RIISIPERE KM EEST KELL 11.00

TURBA KAUPLUSE EEST 11.10

Hind 5 EUR (pilet + transport)

Ootame aktiivset osavõttu!

13. oktoobril kell 19.00
Turba kultuurimajas
ANSAMBL KÖRSIKUD

Piletid eelmüügis 10 eurot/soodus 8 eurot
Turba raamatukogu Riisipere raamatukogu Monika Ilutuba Nissi juuksur Riisipere lillepood Riisipere kultuurimaja Turba kultuurimaja

(*soodus: pensionär ja õpilane kuni 18 a) kohapeal 12 eurot

Avatud kohvik

Kinodes alates 5. septembrist

velli o' salo
Igapäevaelu müstika.

Turba kultuurimajas 26. septembril kell 19.00

Riisipere kultuurimajas 28. septembril kell 19.00

Piletid 4/3 eur

JAAN TOOTSENI UUS FILM

Põrgu Jaan

Film on valminud Eesti Vabariigi ISO sümpoosiumiks

KINODES ALATES 5. OKT 2018

Turba kultuurimajas 10. OKT kell 19.00

Riisipere kultuurimajas 12. OKT kell 19.00

Piletid 5 eur / 3,5 soodus

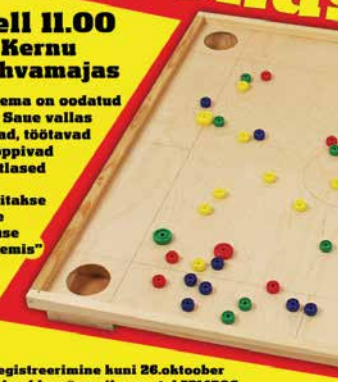
KAUR KOKA FILM

28.oktoober 2018
Saue valla meistrivõistlused koroonas

Kell 11.00 Kernu Rahvamajas

Osalema on oodatud kõik Saue vallas elavad, töötavad või õppivad sportlased

Mängitakse „kahe minutilise süsteemis“

Enneregistreerimine kuni 26.oktoober email kpoldaru@gmail.com, tel.5214206

NBI Kõigil mängijatel haasa võtta hii ja vahetusjalatsid. Osalemine tasuta

Korraldajad: Saue Spordiklubi, Keila Spordiklubi

Kunstnik Anneli Säre pastellmaalid

Eestimaa värvid

Turba kultuurimajas 10.09 - 30.11.2018

MTÜ LASTETEATER RÕOMULIL

ESITLUB: „ETTEVAATUST SEBRA“

JÕGISOO SELTSIMAJAS

pühapäeval, 14. oktoobril 2018 kell 12:00

PILET 4 EUR

www.jogisooseltsimaja.ee

Hotell California

2. novembril kell 19

Saue Kontserdisaalis
Saue linn, Nurmestalu 9

Osades: KATRIN KARISMA TÕNU KILGAS

Lavastaja: Ivo Eensalu
Kunstnik: Riina Andresen
Gitar: Hille Leiten
Tõlkija: Hannes Villemson

Piletid 15/17 eurot

Piletimaailmas ja Piletilevis
või Saue Huvikeskuses
20. septembrist E-N 15-18
ja tund enne algust kohapeal

SAVITUBA PEREDELE
laupäeviti kell 11-13
alustab 6. oktoobril

Juhendaja Made Kaares
Osalustasu perele 12 eurot kord

Saue Huvikeskuse kunstiklass
Saue linn, Nurmestalu 9

www.sauhuvikeskus.ee

Saue Kontserdisügis 2018

Heategevus-kontsert

T. 2.oktoobril kell 18.30
Saue Kontserdisaalis

esinevad
Saue Muusikakooli
õpetajad & vilistlased

Kontserdi toetustega aitame muusikakooli arengut!

Info: www.sauemuusikakool.ee

info 5175717

LATIN DANCE TANTSUTUNNID

Vanamõisa seltsimajas
Uued algajad alates 4.okt

N 19.30

Panther

JUMALA-TEENISTUSED OKTOOBRI SAUE KIRIKUS

7. oktoober kell 13
Juhatab ja jutlustab Vahur Utno. Muusika Andrus Vaiklo. Piibli tekst Marika Malein-Vaiklo.

14. oktoober kell 13
Lõikustänapühä. Juhatab ja jutlustab Erki Kuld. Piibli tekst Liia Lumilaid. Muusika Kose kiriku pasunakoor.

21. oktoober kell 13
Juhatab ja jutlustab Raivo Kaustel. Muusika Nõmme koguduse segakoor.

28. oktoober kell 13
Juhatab ja jutlustab Vahur Utno. Muusika Liis Kurm ja Piret Kuld.

Palve- ja osadustund igal kolmapäeval kell 18.

RÕÕMU KAUBAMAJA Sügisannid salve Eesti põllumeestelt

Peet	0,35 €/kg	21. september-21. oktoober 2018. a
Kõrvits	0,69 €/kg	Kartul (Laura, Gala)
Küüslauk	8,99 €/kg	Kartul (Marabell)
Kapsas	0,39 €/kg	Peipsi sibul
Pestud porgand ..	0,45 €/kg	Sibulapalmik väike
Kaalikas	0,55 €/kg	Sibulapalmik suur

Haapsalu mnt. 57b, Keila Avatud iga päev kell: 9:00-22:00

LOODUSABI ÕPITUBA

- 28.09.18 - Kuidas leevendada kroonilist väsimust?
- 26.10.18 - Mälu, meeleolu ja keskendumine
- 23.11.18 - Abi soolestikule
- 20.12.18 - Luustik ja liigesed

See on praktiline õpituba, mis sobib kõigile, kes on huvitatud looduse väe ja taimede kaasabiga oma tervist hoidma ja turgutama. Õpime valmistama erinevaid teesegusi ja tinktuure ning toite. Praktiseerime tervistavaid liikumisi, mis hoiavad ja turgutavad meid erinevatel aastaaegadel ning mis võiksid kohanduda just Sinu päevaplaanide ja elustiiliga.

TEE OMA TERVIS TERVEMAKSI!

Kell 18.00 • Turba Kultuurimajas
taimevagi@gmail.com • Tel. 56825258
Osaluspanus 5€ • Lisandub tööks vajalike materjalide kulu
Registreerimine vajalik!
Õpituba viib läbi • loodusterapeut Angelika Somelar

LOODUSABI ÕPITUBA

KUIDAS LEEVENDADA KROONILIST VÄSIMUST?

- Õpime tundma taimi ja looduse erinevaid võimalusi, mis annavad meile energiat terveks päevaks.
- Räägime, kuidas valmistada energiarikas taimne hommikusöök ja valmistame koos tervisliku taimetee ning energiapommi.
- Õpime, kuidas harjutuste ja teiste vahenditega aidata endal leevendada stressi, pingeid ja traumasid.

28. September 2018
Kell 18.00 • Turba Kultuurimajas
taimevagi@gmail.com • Tel. 56825258
Osaluspanus 5€ • Registreerimine vajalik!
Õpituba viib läbi • loodusterapeut Angelika Somelar

VILLAK

100 100 100 100
200 200 200 200
300 300 300 300
400 400 400 400
500 500 500 500

ETAPID:
30. SEPT TURBA KULTUURIMAJAS
25. NOV RIISIPERE KULTUURIMAJAS

Mängude algus kell 16:00

Täpsem info ja registreerimine:
nissivallakultuurikeskus.ee/

SAUE ORIENTEERUMINE

toimub laupäeval
13. oktoobril 2018

START KELL 12.00
SAUE LINNA
JAANTULEPLATSILT

KAVAS ON JOOKSU – ja RATTAS ORIENTEERUMINE

Joosurajal saab valida lühema ja pilbema raja vahel. Rattas orienteeringul hiirer kohustuslik!

Registreerimine toimub kohapeal kell 11.00–11.45.

Kiirematele auhinnad!
Tule osale hõgu perega!
Osalejate vahel loositakse auhindu!

Ühikult korraldab Saue Spordikeskuse koostöös Saue Tervise- ja Spordikeskusega

Saue Kontserdisügis 2018

SAUE KONTSERDISAALIS KELL 18.30

T. 11. SEPTEMBER AVAKONTSERT
„KLASSIKALISE MUUSIKA PÄRLID“
Keelpillikvartett Crystal Strings

T. 2. OKTOOBER HEATEGEVUSKONTSERT
Rahvusvaheline Muusikapäev 2018

T. 16. OKTOOBER „NOORED SOLISTID“
Jakob Peäske, Mikk Langeproon, Jakob Teppo

T. 6. NOVEMBER KAMMERKONTSERT
Trio Leonora Palu, Heli Ernits, Kirill Ogorodnikov

T. 4. DETSEMBER JAZZI KONTSERT
Duo Jaak Lutsoja, Liis Lutsoja

INFO: www.sauemuusikakool.ee

PILET 5.-/2.- • ÕPILASTELE, ÕPETAJATELE TASUTA

LE PETIT SPIROU

28.09 kell 16

Tous les grands commencent petits!

LAAGRI KULTUURIKESKUSES 28.09 kell 16
Piletid: 4/3 eur (õpilane, pensionär)
Piletid müügil enne seansil algust kohapeal.
Laagri kultuurikeskus, Veskitammi 8 Laagri, tel 6796765

KONCERT ETTEVOTE „SOLARIS“ (SOOME-LEEDU)
TSIRKUSEETENDUS (LOOMADE TEATER)

„FANTASTILINE PLANEET“

PROGRAMMIS: KOOLITATUD KUNINGLIKUD PUUDLID, TUHKUR, KASSID, MAOD, REBANE...

KOJETANTSID, AKROBAADID (SOOME), PAKIIRID JA...
MIDUVEI KLOUNAD - TEATER „BARMALJAD“ (LEEDU)
JAAPURIKAS JA KELLUK

RIISIPERE KULTUURIMAJA
19. oktoober kell 19:00

Vanamoisa sügislaad & õunamahlasingimann

6. OKTOOBER ALGUSEGA KELL 11:00

VANAMOISA VABAÕHUKESKUSES

KULTUURIIPROGRAMM
11.00–16.00 Avatud lasteala - mängud, võistlused lastele

Kõik oodatud oma õuntega Vanamoisa vabaõhukeskusesse, kohal Triinu õunamahl kombain

100 KG ÕUNAJA 50 L MAHLA 20 MINUTIGA

Võta kaasa oma taara ja naudi sügisest ilma koos oma õuntest tehtud värskes mahlaga.

1 L MAHLA PRESSIMINE MAKSAB 0.30 SENTI JA 3 L PRESSIMINE, KUUMUTAMINE JA PAKENDAMINE 3 €

NB! Sordid maitstapan ja valige klair, ei sobi mahlale tegemiseks!
REGISTREER! järelevalve vabaõhukeskuses@kooskula.ee

Laadi müügil kirsid, sidr, sügiselised assaasid ja palju muud. Ootame kauplemis talu- ja mahekaubaga, käsitööga ja kätuturu alale sellega, mis kodus üle jääb. Kaupluse registreerimine maagipindadele kuni 30.09 www.vanamoeslaad.ee

TULE OSTMA JA MÜÜMA!
Pilet 2 € Lastele tasuta

VESKIMÖLDRE

VESKIMÖLDRE ELAMUSPÄEV
30. septembril kell 12-17:00
Veskirahva pst., Laagri alevik, Saue vald

www.facebook.com/vmoldre
www.instagram.com/veskimoldre
www.veskimoldre.ee

20. oktoobril kell 16:00
RIISIPERE KULTUURIMAJAS

Keiti Roosimägi Strömqvist

KLASSIKALINE MUUSIKA

UNA VOCE POCO FA

HÄÄL AJA TAGANT

Piletihind eelmüügis: 10 eurot
soodus 8 eurot
*soodus – pensionär ja õpilane kuni 18.a

Piletid eelmüügis:
Riisipere raamatukogu
Turba raamatukogu
Nissi lauksar
Monika Ilattuba
Riisipere lüüpeod
Riisipere kultuurimaja
Turba kultuurimaja

Kohapeal 12 eurot

Laad saab broneerida:
evk@maripaa@sauekultuur.ee

KINODES 14. SEPTEMBRIST

Turba kultuurimajas
3. oktoobril kell 19.00

RIISIPERE KULTUURIMAJAS
5. oktoobril kell 19.00

VÕTA VÕI JÄTA

Piletid 5 eur / 3.50 soodus

Saue Kontserdisügis 2018

NOORED SOLISTID
T. 16. OKTOOBER kell 18.30

ESINEVAD
Jakob Peäske (fagott),
Mikk Langeproon (akordion),
Jakob Teppo (klaver).

pilet 5/2, õpilastele, õpetajatele tasuta
INFO: www.sauemuusikakool.ee

Kinnisvara
müük, üürimine

Tiina Huntsaar
Mob: 5699 3014
tiina@kinnisvaravahendus.ee

PILATESE tunnid
alates 3. oktoobrist
kolmapäeviti kl 19.00

Saue lasteaias (Koondise 23),
sissepääs peakustest.

Tunni tasu 7 eurot.

Registreerimine ja info:
kairi.sule@gmail.com

KUULUTUSED

TEENUS

SAUE LOOMAKLIINIK. Avatud E-R 15.00-19.00. L, P suletud. Telefon 6003382, info@sauekliinik.ee. Vältimaks asjatut ootamist, palume kliiniku telefonil aeg ette registreerida! Koduvisiidid.

Kogenud puuhooldajad teostavad ohtlike puude raiet ja puude hooldusloikust. Puude tervisliku seisundi hindamine ja konsultatsioon on tasuta. SOODSAD HINNAD. Telefon 5220321, www.arbor-men.ee.

Üldehitus, katused, fassaadid ja viimistlustööd. Kontakt: 53 529 476, mehitus@gmail.com.

MAJA ehitamine koos kõigi lahendustega, projekteerimine, kasutusluba. Kontakt: 53 529 476, mehitus@gmail.com.

Aia-, värava-, tõstuke ja automaatika lahendused parima hinnaga Eestis. Kvaliteetne liugvärava komplekt kuni 4 m avale 1595 eurot. Tiibvärava komplekt kuni 5 m avale 1150 eurot. www.koduvärv.ee, tel 5895 8809, info@koduvärv.ee

Väikeveod kuni 2 tonni. Kohaleveoga liiv, muld, killustik, sõnnik, turvas, asfaldipuru, betoon. Tel. 50 92936

Kivikorstnate ehitamine ja remont. Tel 518 8889.

Mullamuttide hävitamine. WWW.FAMINER.EE. WWW.E-GARDEN.EE, 56698863.

Viimistlus Yks OÜ - Teostame erinevaid üldehitustöid: siseviimistlus, maalritööd, plaaatimistööd, santehnilised tööd, elektritööd, korterite renoveerimine, maja fassaadide värvimine ja renoveerimine. Tel: 58382337, e-mail: viimistlus1@hotmail.com.

Rassmer Ehitus OÜ teeb kiirelt ja kvaliteetselt ehitus ja remonditöid. Firma põhieesmärgiks on pakkuda kliendile ehitusalaseid lahendusi ja taskukohasemaid hindu. Vaata kodulehte plaadipoisid.eu või helista tel 56822561.

Fekaalivedu, kogumiskaevude tühjendus! Helista ja küsi pakkumist. Tel 53 468 430

ARHITEKT. Eramaja projektid, ka tagantjärele, rekonstrueerimine jm. Hind kooskõlastustega ehitusloani 1200-1600E. 58319789 aare.keel@gmail.com

KINNISVARA

Ostan garaaži Saue linnas hinnaga 5000-8000 eurot. Kõik pakkumised on oodatud! Tel. 56675000.

OÜ ETEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee.

Soovin osta garaažiboksi, mis võib vajada remonti. Tel 56214956.

OST/MÜÜK

Pere ostab nõukogudeaegseid lauanõusid ja lillevaase. Telefon 58599737, e-posti aadress tarbeklaas@hotmail.ee.

Soovin osta kiiresti sõiduauto, hinnaga kuni 1000 eurot. Võib olla ka ilma ülevaatuseta. Telefon 58190200, e-posti aadress Rain30@hotmail.ee.

Killustik, liiv, graniitkillustik, sõelutud põllumuld, sõnnik, kompostmuld, haljastusmuld, täitepinna, freesasfalt, tsementsegud. Erinevad kallurid 100kg - 8t. Tel: 501 5992

Soovin osta omaaegse Tarbeklaasi ja Juveelitehase tooteid, nahkköites raamatuid, Eesti kunstnike töid (maal, graafika, kujud), postkaardid, märgid. Võib pakkuda ka muid vanu esemeid. Tel 51 76412.

AUTODE, SÕIDUKITE JA TÖÖMASINATE KOKKUOST! Võib pakkuda ka remonti vajavaid ja seisvaid masinaid! Ei pea olema ülevaatus ja kindlustust! Pakkuda võib kõike! Kuulutus ei vane! Tel. 54 575 055

Ostan kasutuseta jäänud auto, ka Vene auto. Võib vajada remonti. Telefon 56298239.

Müüa soodsalt Keila vallas Aarnamäe karjääris liiva, sõelutud ja sõelumata mulda transportivõimalus. Tel. 56 564 103, e-mail pallemar@gmail.com

Märjad küttepuud. Info www.metsasoojus.ee ja telefon 53492730

Müüme puitbriketti ja pelletit. Kvaliteetne kaup, toodetud Eestis. Info 55597572.

Müüa sõelutud mulda ja hobusesõnnikut (ei sisalda saepuru). Kogus, hind ja transport kokkuleppel. Telefon 56 40 109

Müüa kuivad lõhutud kasehalud 40l võrkkotis hinnaga 3,50 EUR/kott. Transport Saue valla piires tasuta. 56914266

Müüa mett 7,50 eur/kg. Tellides vähemalt 3 kg on kojutoomine Laagris ja Saue linnas tasuta. Tellimine tel:53410200, e-mailil:mesindustalu@gmail.com; kodulehel:www.mesindustalu.ee

Metsaküla Piim AS müüb sõnnikut. Hind 6,00 eurot / tonn + käibemaks 20%. Kohalevedu tellimisel. Tellimine: 6049826, 56483533

Meilt saab taas tellida kartulit, köögivilju ja mett! Tellimusi võtame vastu igapäevaselt. Tellimiseks ja lisainfo saamiseks helistage TEL 58652190.

TÖÖ

Pakume tööd abitööliselise osalise tööajaga. Ane-ri Sport OÜ, 5137705. Asume Saue Kasesalu 12

AS M.V.Wool pakub tööd komplekteerijale (meesterahvale). Lisainfo telefonil 5123540

Õmblusettevõtte Vigevano OÜ, asukohaga Keilas, otsib oma töökasse kollektiivi universaalsemasi-õmblejaid ja ooverloki õmblejat. Kontakt tel. 5013563

MUU

Kutsume Teid hispaania keele kursustele reedeti Saue Noortekeskuse ruumides. Info ja registreerimine a.s.wesman@gmail.com

KUNDALINI JOOGA hommikused ja õhtused tunnid ootavad sind Saue ja Laagris! Algajate intensiivkursus toimub 13.-14.oktoobril. www.simran.ee raili@simran.ee

TAI MASSAAŽI KOOLITUS. Toimub 20.10-17.02 kord kuus L-P. Kursuse lõpetaja oskab läbi viia kuni kahetunnise Tai massaaži. Oodatud kõik huvilised, kursus sobib täienduskoolituseks või ümberõppeks. Tasumine kuude kaupa. Lisainfo ja registreerumine: tel 5241650, tarkustekool@gmail.com, www.tarkustekool.ee. Korraldaja: Põlistarkuste ja Rahvaravi Kool, Weizenbergi 20/1, Tallinn.

Avaldame kaastunnet perekonnale

ILJO TOMINGA

surma puhul.

Saue Gümnaasiumi pere

KULTUURIKALENDER SEPTEMBRIS

AEG	ÜRITUS	TOIMUB	KORRALDAB	KONTAKTID
13.08-31.10	Mati Karjatse näitus "Silmitsi nähtava ja nähtamatuga"	Riisipere kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.nissivallakultuurikeskus.ee
13.08-31.10	Kärt Karjatse akvarellinäitus "Indigonaised"	Riisipere kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.nissivallakultuurikeskus.ee
01.09-31.10	Näitus "Pitsid läbi aja"	kell 10-21 Laagri kultuurikeskuses	"Laagri kultuurikeskus, Sirje Liiv, Viia Gudelis"	tel 6796765 laagri@sauekultuur.ee
10.09-30.11	Annel Säre näitus "Eestimaa värvid"	Turba kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.nissivallakultuurikeskus.ee
26.09.	Kino "Vello Salo. Igapäevaelu müstika"	kell 19 Turba kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.nissivallakultuurikeskus.ee
28.09.	Kino "Seltsimees laps"	kell 11 ja 19 Laagri kultuurikeskuses	Laagri kultuurikeskus, MTÜ Vanamõisa külaselts MTÜ Kinobuss	tel 6796765 laagri@sauekultuur.ee
28.09.	Lastefilm "Väike Spirou"	kell 16 Laagri kultuurikeskuses	Laagri kultuurikeskus, MTÜ Vanamõisa külaselts MTÜ Kinobuss	tel 6796765 laagri@sauekultuur.ee
28.09.	"Kino "Vello Salo. Igapäevaelu müstika"	kell 19 Riisipere kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.nissivallakultuurikeskus.ee
28.09.	Loodusabi õpituba	kell 18 Turba kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus, Angelika Somelar	taimevagi2gmail.com tel 5682 5258
02.10.	Saue Kontserdisügis Heategevuskontsert "Rahvusvaheline muusikapäev 2018"	kell 18.30 Saue kontserdisaalis	Saue Muusikakool	www.sauemuusikakool.ee
05.10.	Kontsert Lauri Saatpalu ja Peeter Rebane	kell 19 Laagri kultuurikeskuses	Laagri kultuurikeskus	tel 6796765 laagri@sauekultuur.ee
06.10.	Vanamõisa sügislaat ja õunamahasimman	kell 11 Vanamõisa vabaõhukeskuses	MTÜ Vanamõisa küla	www.vanamoisalaadad.ee vabaohukeskus@koduksala.ee
07.10.	Õunauputus Kernu mõisas"	kell 12 Kernu mõisas	Kernu mõis	www.kernumois.ee
08., 22. 10 ja 05.11	Loovkoolitused Laitses	kell 19-20.20 LaitseRallyPargis	LaitseRallyPark	www.laitserallypark.ee
09.10.	Riisipere lasteaia sügislaat	kell 16.30-18.30 Riisipere lasteaias	Riisipere lasteaed	majandus@riisiperelasteaed.ee
10.10.	Kino "Põrgu Jaan"	Turba kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.nissivallakultuurikeskus.ee
12.10.	Kino "Põrgu Jaan"	Riisipere kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.nissivallakultuurikeskus.ee
12.10.	Teater "Avameelselt abielust"	kell 19 Laagri kultuurikeskuses	Laagri kultuurikeskus	tel 6796765 laagri@sauekultuur.ee
13.10.	Aini kodukohvik	kell 11-17 Jaama tee 23 Turbas	Ain Karutoom	ainikokaraamat.blogspot.com.ee
13. ja 14.10.	Avatud töötoad Mõnuste Juustukojas	kell 10-18 Mõnuste Juustukojas	Mõnuste Juustukoda	info@juustukoda.ee tel. 5283998
13.10.	Kontsert Kõrsikud	kell 18 Turba kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.nissivallakultuurikeskus.ee
13.10.	Saue orienteerumine	kell 12 Saue linna jaanituleplatsil	Saue Spordikeskus, Spordilubi Saue Tammed	tel 5343 5855

Ka unustuse jõel on kallas kahel pool...
(J. Joala)

ILJO TOMING

Meenutame ja mälestame head õpetajat ja muusikut.

Brita-Liis Oruste, Gethe Maria Eljas, Gertrud Soone ja Maria Kristina Eerne

Tuul puude ladvus kiigub,
me vaikselt leinas langetame pea..

Mälestame kauaaegset toredat naabrit

ANTS ALLIKUT

Südamlik kaastunne lähedastele
Perekond Rebane

Tööd saab:

HEAKORRATÖÖLINE / NIITJA

Töö kirjeldus:

- Välikoristustööd
- Niitmine / trimmerdamine
- * Kasuks tuleb juhiloa omamine ja eelnev töökogemus
- Pakume aastaringset ja pidevat tööd

Lisainformatsioon: tel. 56 41 800

e-mail: hkp@hkp.ee

www.hkp.ee

- Ebaseaduslike ehitiste seadustamine
- Kasutusluba
- Muudatusprojektid
- Auditid
- Detailplaneeringud
- Kontrollmõõdistused

EHITUS DOKUMENT

+372 5699 3014

info@ehitusdokument.ee

www.ehitusdokument.ee

BEL CANTO LASTELAULUSTUUDIO

20. hooaeg

Laagri Kultuurikeskuses (Veskitammi 8)

LAULU- JA MUUSIKARING Alates 3. eluaastast

N. 17.45 - 18.30

(september 2018 - juuni 2019)

Info ja registreerimine: 5645 5477

SINU ISIKLIK MAAKLER SAUEL

Meelis Paldre
5688 2282

Meid kliendid soovivad

UUSMAA
KINNISVARABÜROO

www.uusmaa.ee

Katusehooldus.ee
KATUSED KORDA

- Katuste pesu ja värvimine
- Hooldus nii kivi-, plekk- kui eterniitkatustele
- Katus säilib kauem ja maja saab värske välisilme
- Küsi hinnapakkumist:

tel. 53 329 176 info@katusehooldus.ee
www.katusehooldus.ee

**AS EESTI
KESKKONNATEENUSED
VÕTAB TÖÖLE
AUTOJUHTE. HELISTADA
TELEFONIL 50 258 98.**

ÕÜ SINITIIVIK GRUPP

Teostame vaipade puhastust
villa, sünteetiliste, kaltsu ja
narmasvaipadele.
Transport uksest ukseni tasuta!
55 917 562

Saue arvutiremont

Tööaeg: kell 8-20

Tel. 562 10720 (Janek)

Masinaehitus ettevõtte
Sami AS võtab tööle:

- Keevitaja
- Rakiste valmistaja-keevitaja
- Keevitusroboti operaatori
- Lukksepp-treiali
- Hooldustehniku

Täiendav info ja kandideerimine:

- Telefonil 53087205
- e-posti aadressil: sami@sami.ee

Aadress: Tule 20, Saue linn 76505, Saue vald

WWW.SAMI.EE

**AKNAD
UKSED
VÄLISUKSED
LÜKANDUKSED**

**Ainult
meil
10 päeva
akende
valmimine!**

Tallinn: Laki 36
A sissekäik 3. korrus
Avatud: E-R 9-17
tallinn@glasaken.ee
reval@glasaken.ee
mob: 555 15 766
tel/faks: 6098 862

glasaken.ee

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

15. OKTOOBER
ALATES 10.00
**TURBA
KULTUURI-
MAJAS**

Etteereg. tel. 5323 2454

- *kuivasilmatest
- *silmarõhu mõõtmine
- *optilised päikeseprillid

Silmade kontroll 15€, prilliostjale TASUTA

- *Autode remont, keevitus ja värvimine
- *Kliima kontroll ja täitmine
- * Õlivahetus
- * Tehniline ülevaatus
- * Transportteenus,
- *Fekaali vedu
- * Autoparkla

AS Sagro automajand
Vae 3, Laagri, Harju maakond
Tel. 679 6858, GSM 515 8242
e-post: raul@sagro.ee

Laagri Hambaravi

Laagri Hambaravi pakub tööd
HAMBAARSTILE
peagi avatavasse

Laagri Tervisekeskusesse.
Töökoormus kokkuleppel.

Palun saatke CV
laagri.hambaravi@gmail.com

SAUEL TEGUTSEV SPORDIRIIEDE TOOTMISEGA TEGELEV ETTEVÕTE VÕTAB TÖÖLE

LAOTÖÖTAJA,

kelle tööülesanneteks on:

- omatoodangu etiketistamine ja pakkimine,
- kauba lattu võtmise abitoimingud,
- kauba väljastamise abitoimingud.

Tööaeg on osaline sõltuvalt töömahust
4-6 tundi päevas.

Töö eeldab korrektsust, kiirust ja vastutustunnet.

Kui soovid kandideerida saada
e-mail aadressile Info@jivsport.com,
märgusõna laotöötaja

SELVER on Eesti lemmikpood! Oleme tegutsenud alates 1995. aastast ja praegu on meil 51 kauplust üle Eesti. Meil töötab täna üle 2800 väga tubli inimese. Tänu neile saame olla parim kauplusekett, kus sisseostude tegemine on meeldiv ja sujuv.

**Tule Saku Selverisse tööle
TEENINDAJAKS (kassa, lett, saal)
INFOLETI TEENINDAJAKS
KAUBAKATEGOORIAJUHIKS
PUHASTUSTEENINDAJAKS
TRANSPORTTÖÖLISEKS**

Täpsema ülevaate käimasolevatest konkurssidest saad meie kodulehelt **www.selver.ee**. Kui soovid meie perega liituda, siis palun anna endast märku ja saada oma CV e-posti aadressile **personal@selver.ee**, täida kohataotlusankeet **kodulehel** või **kaupluse infoletis**.

Lisainfo saamiseks palun helista telefonil
667 3785 või **5343 5337**, Kristi Aasa.

#AEGHINNATA

Igal kodul on väärtus, mina koostan sellele eksperthinnangu!
Usalda see töö kohaliku kätte.

Jane
Jürgenson
Kutseline hindaja
5342 7801

ARCO VARA

#AEGMÜÜA

Kodu müümine võib olla keeruline protsess. Mina olen siin, et Sind aidata!

Sinu kinnisvaramaakler
Saue vallas

Taago
Laidoner
5305 4488

ARCO VARA

HEAD HINNAD!

September 2018. a

Saue Kaubakeskus
Kpl. Turba
Kpl. Nissi
Kpl. Laitse

Ajax Optimal 7 Multi Action aknapesu vahend 500 ml -29% 2,10 € 1,49 €	Zewa Deluxe tual. paber Pure White, kummel 8 r 3 kihil. -30% 3,99 € 2,79 €	Rakvere Lastevorst 600 g -26% 2,29 € 1,69 € 2,82 €/kg	Esva kalapulgad 250 g -26% 1,20 € 0,89 € 3,56 €/kg	Kohv Paulig Classic 500 g (filter, presskann) -39% 5,59 € 3,39 € xx €/kg	Vaniljesaiake 400 g Eesti Pagar -24% 1,95 € 1,49 € 3,72 €/kg
---	--	---	--	--	--

Ja veel palju häid pakkumisi kauplustes kohapeal www.keilaty.ee

MIS SA PÜHID? PAREM PUHU VÕI IME!

Suur valik lehepuhureid ja -imureid koju või profile!

HINNAD
ALATES

129€

* Akutoitega, bensiinimootoriga, seljaskantavad

MÜÜK, HOOLDUS, KULU- JA VARUOSAD

SAKU: Tehnika 7, tel: 5324 4296

PEETRI: Tuleviku tee 10, tel: 5558 5709

E-R 9 - 18 ja L 10 - 13 www.aiataht.ee

KEILA HALDUS OÜ PAKUB KORTERIÜHISTUTELE

- HALDUS- JA HOOLDUSTEENUST
- ÖÖPÄEVARINGSET AVARIITEENUST (TEL 56 21 4444)
- SISE- JA VÄLISKORISTUST
- MURUNIITMIST
- RAAMATUPIDAMISTEENUST

Info 53 442 444 või info@keilahaldus.ee
www.keilahaldus.ee

TÖÖKOHT KODU LÄHEDAL!

Otsime Seve Ehituse majatehasesse

MAJAELEMENTIDE KOOSTAJAID

Meie tehas asub Saue vallas, Lehetu külas

Vajame tegusaid mehi, kes **ei karda füüsilist tööd!**
 Meie korraldame väljaõppe, anname head töövahendid ja tasustame vääriliselt Sinu panuse.
 Oskustega ja kogenud koostaja teenib kuus **1500€ kätte** ja rohkemgi! Tule vaatama ja räägime!

Pakume ka tööd üldehitajatele 3-4 nädalaste lähetustena peamiselt Norra ja Islandile!

Anna endast märku:
 66 45 841
anni@seve.ee
www.seve.ee

SEVE - MEIE EHITAME!